

Telegraful Român

Anul 165 • nr. 29-32

1 și 15 august 2017

MAICA DOMNULUI – pururea-mijlocitoare pentru sufletele noastre

Praznicul *Adormirii Maicii Domnului* este pentru noi nu numai un moment de bucurie, dar și un moment de examen, de examen duhovnicesc. Prima probă este cea a curăției inimii noastre, proba întâi a credinței noastre, a cinstirii pe care noi o datorăm Maicii Precurate. Noi o cinstim pe Maica Domnului mai presus decât toți sfinții și știm că sfinții sunt casnicii

lui Dumnezeu, sunt aleșii Lui, sunt prietenii Lui, sunt cei care au îndrăzneală către Dumnezeu, dar Maica Precurată, mai presus decât aceștia, este cea care este mai apropiată de Fiul Său pentru că L-a purtat în pânțele, pentru că L-a purtat în brațe, de aceea icoana pe care noi o cinstim și în fața căreia ne închinăm și ne rugăm Maicii Precurate o reprezintă totdeauna având pe pruncul Iisus în brațe. O cinstim pentru că ea este cea mai apropiată mijlocitoare pentru noi, pentru că dragostea pe care Dumnezeu a lăsat-o în ființa sa ca femeie, ca mamă a fost întărită de dragostea nemărginită a Fiului lui Dumnezeu Întrupat. Maica Domnului este cel mai de preț dar pe care omenirea l-a făcut lui Dumnezeu pentru

că ea este pârga creaturilor. Ea a fost aleasă dintre ființele umane ca să fie cea din care Fiul lui Dumnezeu ia un trup asemenea cu al tuturor oamenilor, și tot ea este, în același timp, și cel mai de preț dar pe care Dumnezeu ni-l face nouă oamenilor, încredințați fiind că în ceruri o inimă de mamă bate pentru noi, știm că o avem ocrotitoare. De aceea, o și pomenim în fiecare zi, și nu doar în cele patru praznice sau în sărbătorile închinat Maicii Domnului, ci fiecare rugăciune, fiecare alcătuire liturgică se încheie cu o formulă adresată Maicii Domnului, Maicii Precurate. Niciun sfânt nu are atâtea rugăciuni, niciunui sfânt nu-i cerem atâtea câte îi cerem Maicii Precurate și știm că într-adevăr avem de la ea mijlocirea cea mai de preț.

Icoana acestei sărbători, a urcării ei spre Dumnezeu, este icoana care completează de fapt icoana obișnuită a Maicii Domnului. O vedem aici pe Maica Precurată cu trupul așezat pe nășălie, dar vedem deasupra pe Fiul său, Care ține acum în brațe sufletul Maicii Precurate. Dacă Maica Domnului L-a ținut pe Fiul său în brațe, acum Fiul său îi ține sufletul în brațe, arătând lucrarea deosebită pe care a lăsat-o Bisericii, pentru că Maica Domnului este chipul Bisericii.

Cinstirea cu adevărat a
Maicii Domnului

Dacă Maica Precurată este pentru noi cea mai apropiată și mai puternică mijlocitoare, dacă avem atâtea și atâtea rugăciuni, examenul pe care-l trecem este cel al cinstirii ei cu adevărat. Ea a fost Născătoare de Dumnezeu și a rămas Pururea Fecioară. Sunt lucruri pe care noi nu le

putem înțelege cu mintea omenească, dar sunt lucruri pe care dacă le înlăturăm din cinstire nu suntem adevărați credincioși. Cinstirea ei ne duce spre cinstirea Fiului său pentru că de fiecare dată, în fiecare duminică, noi ne îmbogățim spiritual pășind spre Sf. Împărătașie. Observăm însă la acest eveniment și o atitudine contrară. Au vrut mulți să strice sărbătoarea. Întâi prin gândurile lor au încercat să tulbure această sfântă atmosferă, și în momentul acela Dumnezeu i-a pedepsit cu orbirea. Ba mai mult, unul prea îndrăzneț a vrut să răstoarne masa pe care se afla sicriul unde era așezată Maica Precurată și în momentul acela Îngerul Domnului cu sabia de foc i-a rețezat mâinile și i-au rămas mâinile prinse de sicriul Maicii Domnului, lucru pe care îl putem vedea în icoană.

„Probele” Bisericii

Observăm (și) astăzi atitudini de felul acesta, care încearcă să pună Biserica la probe. Suntem gata să dăm probele credinței pentru că noi le-am dat, nu cei care judecă astăzi Biserica. Dumneavoastră, credincioșii, vă cunoașteți preoții, vă bucurați de lucrarea care se săvârșește prin mâinile lor, deși nu ei săvârșesc lucrările sfinte, ci Hristos. *Noi suntem nevrednici*, și o spunem la Sf. Liturghie: „*Nimeni din cei legați cu poște și cu desfătări trupești nu este vrednic să vină, să se apropie și să-ți slujească Ție, Împăratul slavei, căci a sluji Ție este lucru mare și înfricoșat chiar și pentru cetele îngerești, dar, totuși, din iubirea Ta de oameni te-ai făcut om...*”, deci din iubire de oameni a acceptat și ne-a dăruit nouă posibilitatea de a sluji o lucrare pe care El o împlinește, nu noi. Deci dacă noi ca persoane suntem cu păcatele noastre fiecare, la fiecare Sf. Liturghie preotul vine în fața celorlalți

(continuare în p. 2)

† LAURENȚIU,
Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Nevoia de monahism

Teodor BACONSCHI

Sfântul Munte Athos nu are seamăn în geografia spirituală a lumii, căci nici Tibetul – unde se spune că unul din cinci se dedică monahismului budist – nu e pe deplin dedicat contemplației. De peste un mileniu, „pustia” aspră de la poalele Athonului s-a prefăcut în „grădină a Maicii Domnului”, deși grădinarii săi n-au fost mereu la aceeași înălțime duhovnicească, suferind adesea greutățile unei istorii neașezate. În anii din urmă, tot mai mulți pelerini din țările Răsăritului ortodox s-au ostenit într-acolo, descoperind comoara pe care urgia comunismului o pecetluse sub interdicții. Acum, când secolul XXI începe să aibă un chip, relația popoarelor ortodoxe cu Sfântul Munte e iarăși vie și însuflețită de evlavie lucrătoare. Putem spune că influența athonită a crescut astfel în mănăstirile românești, cuprinzând și sufletul mirenilor, care-și caută busola spirituală într-o lume zăpăcită de materialism și consumism.

La Mănăstirea Vatoped, în trapeză, oaspeții sunt omeniți pe mese de marmură strămutate de la marea lavră Studion, condusă odinioară de Sf. Teodor Studitul, care socotea monahismul ca pe o a opta taină a Bisericii. Ne amintim că monahismul a apărut după ce Biserica lui Hristos a intrat în era constantiniană. El mărturisește dorul după limpezimea izvoarelor apostolice și reacția unei elite rugătoare față de compromisurile cu lumea, căci „nu poți sluji la doi domni”. În cetate, aproape de politică, sufletul se pervertește în ispite mundane, precum arghirofilia, setea de putere, intriga, violența războinică și amorul profan. Iată de ce generația Sf. Antonie cel Mare și cele ce i-au urmat s-au refugiat în afara cetății, căutând isihia comunitarii regăsite cu Sfântul Duh: n-au făcut-o condamnăm lumea, precum vechii eretici gnostici, ci căutând să-i transfigureze limitele. Istoricii Bisericii ne arată și tensiunile dintre monahism și episcopat, oarecum paradoxale, mai ales după ce ierarhii au început să provină dintre călugări. E aici tensiunea dintre libertate și instituție, confruntarea difuză dintre pro-

(continuare în p. 2)

Din cuprins:

Pr. Academician Mircea Păcurariu

Profesorul și directorul Ioan Sandu |

pagina 4

Claudiu Ștefan Raicu

Chipul iconic al mărturisitorilor

sau despre „devenirea într-o icoană” în

perioada sistemului concentraționist (I) |

pagina 7

MAICA DOMNULUI – pururea-mijlocitoare pentru sufletele noastre

(urmare din p. 1)

preoți și cere iertare și ne îndeamnă pe toți să-i cerem iertare lui Dumnezeu pentru ca să putem primi iertarea adevărată, să ne iertăm unii pe alții, dar să ne ierte și Dumnezeu pe noi. Există însă o limită! Într-o istorioară din Pateric, un părinte care era smerit întru toate a primit toate batjocurile care au venit asupra lui și a acceptat totul, dar în momentul în care i s-a spus „ești eretic”, a spus, asta nu, până aici.

Noi vă rugăm să fiți înțelegători, să înțelegeți și să judecați cum știți dumneavoastră, în credința în care v-ați născut și care ați crescut. Dar în momentul în care este în pericol credința noastră, în momentul în care este în pericol moralitatea și spiritualitatea moșilor și strămoșilor noștri, pe care am primit-o ca dar de la Dumnezeu, trebuie să reacționăm. Cu tact pastoral, Biserica, așa cum afirma Întâistătătorul Mitropoliei Olteniei, Mitropolitul Irineu, își ia răniții din linia întâi a frontului, îi așează pe targă și îi duce în spatele frontului pentru a-i îngriji, indiferent de slujirea pe care o au în Biserică. E un mare dar că ne-am născut ortodocși, nu ne lăudăm că suntem numai noi singurii pe pământ, dar Îi mulțumim lui Dumnezeu pentru că ne-am născut ortodocși și vrem să apărăm credința ortodoxă.

Are Dumnezeu o judecată mai presus de orice altă judecată

Sf. Apostol Petru a luat ramura de finic din mâna Maicii Preacurate și i-a atins pe toți cei care erau orbi, cei care au orbit datorită necredinței lor. Și l-a atins și pe cel căruia i-au rămas mâinile agățate de sicriul Maicii Domnului și s-a vindecat. Astfel a rămas atmosferă de bucurie, toți preamărindu-L pe Hristos, mulțumindu-I lui Hristos pentru Maica Preacurată și pentru mijlocirile ei. Tot așa trebuie să facem și noi. Să ne rugăm pentru cei ce ne ocărăsc, să ne rugăm ca Dumnezeu să-i întoarcă, pentru că nu trebuie să facem nicio acțiune, să judecăm noi sau să ne lăsăm în seama judecătorilor acestei lumii. Are Dumnezeu o judecată mai presus de orice altă judecată și totuși ne rugăm ca Dumnezeu să aibă milă de noi, să ierte nedreptățile noastre, ale fiecăruia, începând de la cel mai mare și până la cel mai mic credincios al Bisericii. Suntem, într-adevăr, în stare să spunem că „păcatul meu și frica mea este pururi”, după cum spune Psalmistul, iar în fața Sf. Altar mărturisim că „dintre păcătoși cel dintâi sunt eu”. Deci nu te poți apropia de Sf. Împărățenie dacă nu spui că dintre păcătoși tu ești cel dintâi. Pentru că altfel te mândrești și mândria te îndepărtează de Dumnezeu.

Maica Domnului este modelul curăției și al vieții de familie

Maica Domnului, pe lângă faptul că este mijlocitoare noastră la tronul ceresc, este și modelul curăției și al vieții de familie. Ea este și maica mamelor noastre. Curăția fecioriei a fost dublată, în cazul ei, de darul sfânt al maternității, cu care Dumnezeu a învrednicit această ființă, care se numește femeie. Dumnezeu i-a dat femeii, de când a creat-o, această menire, pentru ca prin ea să se continue lucrarea aceasta sfântă, perpetuarea ființei umane. Noi știm cu toții, și simțim lucrul acesta, că existența noastră, prin rânduiala lui Dumnezeu, se datorează acestei ființe din familie, care este mama ce ne-a născut în lumea aceasta.

Rețineți, vă rog, două lucruri, două chemări sfinte: Fiți apărații curăției și ai sfințeniei vieții de familie. Învățați pe copiii dumneavoastră să înțeleagă și să păstreze în curăție ceea ce Dumnezeu a rânduit, anume ca tinerețea să fie o perioadă de puritate. Tinerii care-și păstrează curăția fecioriei lor până în clipa în care primesc binecuvântarea lui Dumnezeu prin Taina Căsătoriei dau naștere la copii binecuvântați și Dumnezeu totdeauna îi va ocroti, pentru că Dumnezeu nu Se va lăsa dator niciodată.

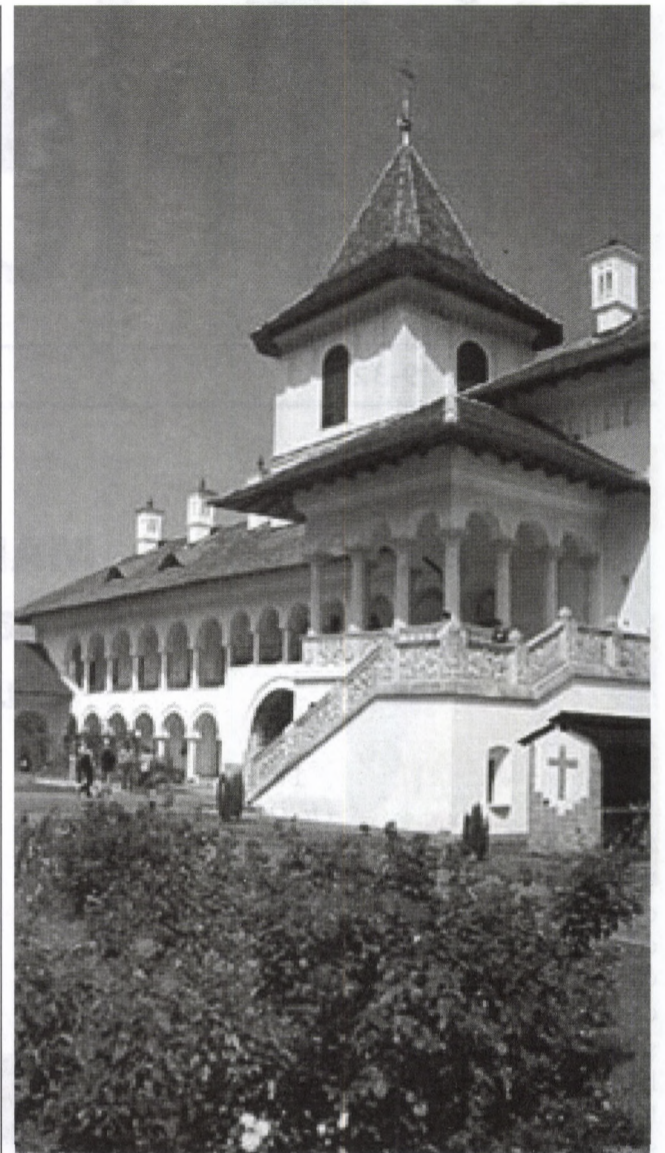
Și a doua chemare sfântă o adresez mamelor, îndemnându-le să-și cinstescă statutul binecuvântat hărăzit de Dumnezeu la creație, și anume nașterea de fii. Dacă pe toate căile astăzi sunt promovate plăcerile trecătoare, provocatoa-

re spre desfrânare, dacă frica de sărăcie face ca oamenii de astăzi să se ferească de nașterea de prunci, apelând uneori și la cel mai greu păcat înaintea lui Dumnezeu care este avortul, pruncuciderea, și dacă gândim că totul este permis, vai, nouă, ce va fi în ziua judecării, în care fiecare dintre noi, nu numai mamele, ci și tații, vom da socoteală în fața lui Dumnezeu, ce-am făcut cu tinerețea noastră, ce-am făcut cu familia noastră. Cu toții trebuie să ne îngrijorăm astăzi văzând că familia creștină este într-o stare de criză. Vreau să vă mărturisesc că semnez zilnic, cu durere în suflet, cereri pentru divorțuri pronunțate deja în instanța civilă. Cei ce sunt într-o astfel de situație cer binecuvântare pentru a doua căsătorie și noi le-o dăm pentru că ei sunt deja împreună și pentru că păcatul să nu continue și cu voia noastră le dăm binecuvântare. Se înregistrează tot mai puține cununii și foarte multe divorțuri. Unde vom ajunge? Vom vedea noi. Dacă cei în vârstă credem că nu vom ajunge să vedem sau să primim pedeapsa, ne înșelăm. Dacă cei tineri credeți că veți scăpa să nu treceți prin momente deosebit de grele, iarăși vă înșelați. Nu criza economică, nu criza financiară sau alte crize prin care trece lumea sunt greutățile cele mai mari, ci greutățile care cu adevărat apasă asupra neamului și amenință existența lui sunt păcatele pe care noi le săvârșim, le îngăduim și le acceptăm uneori cu nepăsare. În momentul în care într-o familie, chiar tacit sau cu îngăduință, tinerii trăiesc împreună fără să primească binecuvântarea lui Dumnezeu prin Taina Cununii, de unde să ne așteptăm noi la prunci sănătoși, de unde să ne așteptăm la nepoți și copii care să ne binecuvânteze bătrânețile noastre? Toți suntem în mod egal responsabili pentru tot ceea ce se întâmplă împrejurul nostru. Dacă noi am fi mai buni, dacă noi am încerca prin tot ceea ce facem să-i sfățuim pe copiii noștri să se ferească de păcat și să ne împotrivim noi înșine până la sânge păcatului, lumea noastră ar fi mai bună și speranța de mântuire mai sigură. Trebuie să ne implicăm într-o lucrare de stăvilire a oricărui stări și păcate contrare moralei creștine, să ne împotrivim și să acționăm împreună prin iubire, prin solidarizare împotriva păcatelor care bănuie astăzi, a stării acesteia de indiferență față de tot scandalul și imoralitatea ce sfidează bunul-simț. Este păcat să ne retragem, să nu ne implicăm în ceea ce se întâmplă rău în jurul nostru. Dacă nu ne interesează ce se întâmplă cu vecinul nostru, vom ajunge cu timpul să nu ne mai pese nici de cele ce se întâmplă în familia noastră.

Suntem cu toții o familie binecuvântată de Dumnezeu și familia aceasta se numește Sfânta Biserică. Maica Domnului este chipul Bisericii, este imaginea vie a Sfintei Bisericii. Dacă ea L-a purtat în pântec pe Mântuitorul lumii, Biserica ni-l oferă pe Hristos, Mântuitorul lumii, în Taina Euharistiei și ne bucurăm când veniți să vă împărtășiți. Ne bucurăm că încercați să vă pregătiți pentru lucrul acesta, pregătindu-i și pe prunci, aducându-i de mici să se împărtășească, pentru că ei nu au păcate responsabile. Obligându-ne noi să-i aducem la Împărățenie pe prunci, să ne pregătim pe noi înșine pentru acest moment. Când observăm că unii copii se sperie de Împărățenie, ne dăm seama că părinții i-au adus mai rar pe la biserică. Se sperie copiii și de medicament, dar în cazul Împărățeniei se sperie de „Pâinea vieții”. Dar dacă mama se împărtășește ea mai întâi, atunci și copilul îi va urma pilda.

Să spunem, așadar, cu toții: „Întru Naștere, fecioria ai păzit, întru adormire lumea nu ai părăsit, de Dumnezeu Născătoare, mutatu-te-ai la viață, fiind Maica Vieții, și cu rugăciunile Tale izbăvești din moarte sufletele noastre”. Deci Maica Domnului, cea care nu a murit, ci s-a mutat din moarte la viață, care a rămas cu noi, este mijlocitoare noastră și ne poate mântui din moarte sufletele, adică nu ne scutește pe noi de a muri, de a trece dincolo în ceea ce este rânduit pentru fiecare dintre noi, ci ne scoate pe noi din moartea păcatului, din îndepărtarea de Dumnezeu, din moartea spirituală. Maica Preacurată este Maica Vieții. Chemăți-o în rugăciuni, faceți mijlociri către ea, luați-o ca pildă de mamă!

În această zi de prăznuire, Maica Preacurată să fie alături de noi și să mijlocească pentru ca fiecare în parte să dobândim mântuirea.

Nevoia de monahism

(urmare din p. 1)

fetism și sacerdoțiu. Dacă avem și azi monahism, e grație votului ascultării, care i-a disciplinat pe egumeni în fața episcopilor: au mai sărit scânteii, dar nimeni nu s-a zidit în sminteala unei schisme, așa cum și ierarhii s-au smerit în fața giganților duhovniciei, nedevenind persecutori ai monahismului. Prin iubire de Hristos, echilibrul dintre mistică și teologie s-a impus, spre slava lui Dumnezeu și bunăstarea Bisericii.

În Ortodoxia românească, prăbușirea comunismului a prilejuit renașterea monahismului, care a rodit prin înmulțirea obștilor noi și restaurarea celor vechi. Unii sociologi, mai seci în raționalismul lor empiric, au văzut în valul vocațiilor postdecembriste și o „soluție” contra sărăciei. Dar cum să scapi de sărăcie, depunând voturile monahale, care o includ de bună voie? A fost mai curând altceva: o sărbătoare a libertății regăsite, căci nu există ființă umană mai liberă decât monahul, deși aparențele par să susțină contrariul. Fapt este că, pentru foarte mulți compatrioți, pelerinajul la obștile monahale de pe tot cuprinsul țării reprezintă un reazem sufletesc neprețuit, o sursă de energie primenită, de bucurie și pace, de învățătură și curăție. Am ajuns recent, pe fondul unei conferințe la Deva, pe la Prislop: mă temeam să dau acolo peste „excesele” pietiste ipocrit acuzate de presa tabloidă și de deformatorii opiniei publice, însă am descoperit la mormântul marelui părinte Arsenie Boca un paradis silvestru bine rânduit și răcoritor. Poate că în alte zile – de hram sau legate de personalitatea celui aflat acum în cercetarea comisiei de canonizare conduse de ÎPS Laurențiu – mănăstirea hunedoreană e sub asaltul numerelor mari, suferind de patosul dezordonat al mulțimilor. Dar tot poporul Lui Dumnezeu e și atunci la lucru, cu toate „exagerările” la care fariseii și cărturarii fini mai strâmbă din nas. Ca să nu anticipez și să mă socotesc mai presus de hotărârea Bisericii noastre, nu m-am rugat la mormânt cu vocativul „Sfinte Arsenie”: deocamdată, l-am însoțit pe Părintele Arsenie cu gândul la opera sa de co-făurire a Filocaliei românești și cu răbdătoarea așteptare a mireanului care știe că Dumnezeu ne va lămuri întotdeauna adevărul celor ascunse.

LITURGHIE • PASTORAȚIE • MĂRTURISIRE

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Sâmbătă, 1 iulie. Înaltpreasfinția Sa a participat la sărbătoarea hramului Mănăstirii Bârsana, jud. Maramureș. A slujit Sfânta Liturghie împreună cu un mare sobor de ierarhi, preoți și diaconi și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură.

Duminică, 2 iulie. A oficiat, împreună cu Preasfințitul Andrei, Episcopul Covasnei și Harghitei și cu Preasfințitul Visarion, Episcopul Tulcii, sfințirea bisericii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din localitatea Prejmer, Protopopiatul Săcele. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură. În cadrul Sfintei Liturghii, Înaltpreasfinția Sa l-a hirotonit preot pe diaconul Flaviu Mihai Foica pe seama Parohiei Buzăiel, Protopopiatul Săcele. La finalul slujbei, Înaltpreasfinția Sa i-a conferit păritelui paroh Șerban Sorin distincția Crucea Șaguniană.

Luni, 3 iulie. Înaltpreasfinția Sa a avut program de audiențe și lucrări de birou. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Marți, 4 iulie. A participat la ședința de lucru a Sfântului Sinod.

Miercuri, 5 iulie. A vizitat Centrul eparhial al Episcopiei Covasnei și Harghitei, precum și Catedrala episcopală „Sfântul Nicolae” din municipiul Mircurea Ciuc.

Joi, 6 iulie. Cu ocazia împlinirii a 25 de ani de la înființarea Ligii Cultural-Creștine „Andrei Șaguna”, Înaltpreasfinția Sa a participat la *Centrul Ecleziastic de Documentare „Mitropolit Nicolae Colan”* din municipiul Sfântu Gheorghe, jud. Covasna, la manifestările prilejuite de cea de-a 25-a ediție aniversară a „Zilelor Andrei Șaguna”. A participat la Catedrala Ortodoxă „Sf. Nicolae” și „Sf. Gheorghe”, Paraclis Episcopal, din Sfântu Gheorghe, la lucrările conferinței „Sfântul Mitropolit Andrei Șaguna – contemporanul nostru”, în cadrul căreia a adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare.

Vineri, 7 iulie. A prezidat, la Facultatea de Teologie din Sibiu, comisia de susținere a tezei de abilitare „Redimensionarea europeană a cercetării în domeniul Catehetei și Omileticii. Premise, realizări și perspective”, realizată de către Pr. Conf. Univ. Dr. Constantin Necula.

Sâmbătă, 8 iulie. A binecuvântat paraclisul amenajat în demisolul Bisericii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Parohia Făgăraș-Gară. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură. În cadrul Sfintei Liturghii, diaconul Daniel Grecu a fost hirotonit preot pentru Parohia Arpașu de Jos, județul Sibiu, iar teologul Ioan Șovrea a fost hirotonit diacon.

Duminică, 9 iulie. A participat la manifestările prilejuite de împlinirea a 490 de ani de la prima atestare documentară a localității Lisa, jud. Brașov. A slujit

Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Biserica „Adormirea Maicii Domnului”. În cadrul Sfintei Liturghii, teologul Mihai Sergiu Terzea a fost hirotonit diacon, iar diaconul Ioan Șovrea a fost hirotonit preot pentru Parohia Rășinari I, Protopopiatul Săliște.

Luni, 10 iulie. A avut program de audiențe și lucrări de birou. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Miercuri, 12 iulie. Înaltpreasfinția Sa a participat la sărbătoarea „Cinstirea Sfintei Icoane a Maicii Domnului «Prodromița» de la Muntele Athos” – hramul așezământului monahal de la Măgura-Jina, județul Sibiu. A oficiat slujba de sfințire a altarului de vară ridicat în incinta așezământului monahal.

A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură. La final, a oferit distincția „Crucea Șaguniană pentru mireni” domnului Vasile Beschiu, primarul comunei Jina și domnului Constantin Socol. De asemenea, a acordat mai multe acte de cinstire celor care sprijină activitatea acestui așezământ monahal.

Joi, 13 iulie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului. În aceeași zi, a oficiat slujba de binecuvântare a unei case sociale, edificată de către Parohia Gura Râului II pentru o familie monoparentală din localitate.

Vineri, 14 iulie. A avut program de lucru la cabinet.

Duminică, 16 iulie. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la biserica veche a Mănăstirii „Sfântul Nicolae” din localitatea Predeal, județul Brașov.

Luni, 17 – Vineri, 29 iulie. A efectuat un pelerinaj în Grecia.

Duminică, 31 iulie. Înaltpreasfinția Sa a slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Biserica „Sfânta Treime” din Parohia Dârste, jud. Brașov. În cadrul Sfintei Liturghii, diaconul Mihai Sergiu Terzea a fost hirotonit preot pe seama Parohiei Buzăiel, Protopopiatul Săcele. După Sfânta Liturghie, Înaltpreasfinția Sa a oficiat o slujbă de mulțumire cu prilejul aniversării a 50 de ani de căsătorie a părintelui Iosif Bogdan și a doamnei preoteasă Viorica.

Pr. Dr. Cristian VAIDA

TEOLOGIE ȘI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

Fenomenul migrației a marcat sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI. După căderea regimului comunist, mulți dintre conaționalii noștri au plecat spre partea de apus a Europei în căutarea unui trai mai bun. Aici au căutat și Biserica existentă în cadrul parohiilor vechi, istorice, înființate de sute de ani (Paris, Viena, Leipzig) sau în vremea Patriarhului Justinian și a urmașilor săi (Italia, Elveția, Germania, Anglia, Spania etc.).

La o primă lectură a unui șematism al parohiilor din Occident, observăm că românii au căutat să se integreze în cultura națională a țărilor adoptive prin așezarea parohiilor lor sub protecția unui sfânt român și a unui sfânt local ce a odrăslit în primele secole creștine pe teritoriul țării respective.

PR. ALEXANDRU NAN

PE URMELE SFINȚILOR DIN APUS

Sfinții spațiului german

Plecat în căutare de împlinire livrescă spre Țara Cantoanelor, părintele Alexandru Nan, originar din ținutul Mediașului, a prezentat chipurile sfinților din spațiul germanic în diverse publicații de limbă română, iar în 2017 toate au fost strânse sub titlul: *Pe urmele sfinților din Apus. Sfinții spațiului german*, fiind publicate la Editura Renașterea.

După o scurtă incursiune istorică referitoare la evoluția creștinismului pe teritoriul Elveției, Germaniei și Austriei, autorul ne prezintă viața, scrierile, canonizarea și o bibliografie selectivă la fiecare sfânt, începând cu Sf. Afra de Augsburg, Sf. Bonifatie, apostolul germanilor, continuând cu Sf. Lucian, patronul Liechtensteinului, și până la Sf. Ansgar, apostolul Nordului (Danemarca și Suedia).

Îl felicităm pe autor și așteptăm și următoarele volume care să cuprindă restul sfinților apuseni, spre o mai bună cunoaștere a personalității și lucrării lor.

De sub teascurile Tipografiei Șaguniene a apărut la începutul verii acestui an al nouălea număr al *Îndrumătorului Pastoral al Episcopiei Tulcii*. Inițiat de neobositul nostru colaborator, vlădica Visarion, după modelul șagunian al *Îndrumătorului Bisericesc*, regăsim și în acest an în publicația dobrogeană multe articole ce prezintă aspecte legate de trecutul istoric al Tulcii, cu referire la anul comemorativ al mărturisitorilor din închisorile comuniste, cunoscut fiind faptul că în Dobrogea s-au aflat mai multe asemenea locații: Periprava, Ostrov etc.

Tematici diverse legate de învățătura Bisericii și viața misionar-pastorală sunt prezentate de un număr mare de autori de pe tot cuprinsul țării.

Felicităm comitetul de redacție pentru această nouă apariție editorială și așteptăm deja al 10-lea număr al publicației.

Mitropolitul Laurențiu

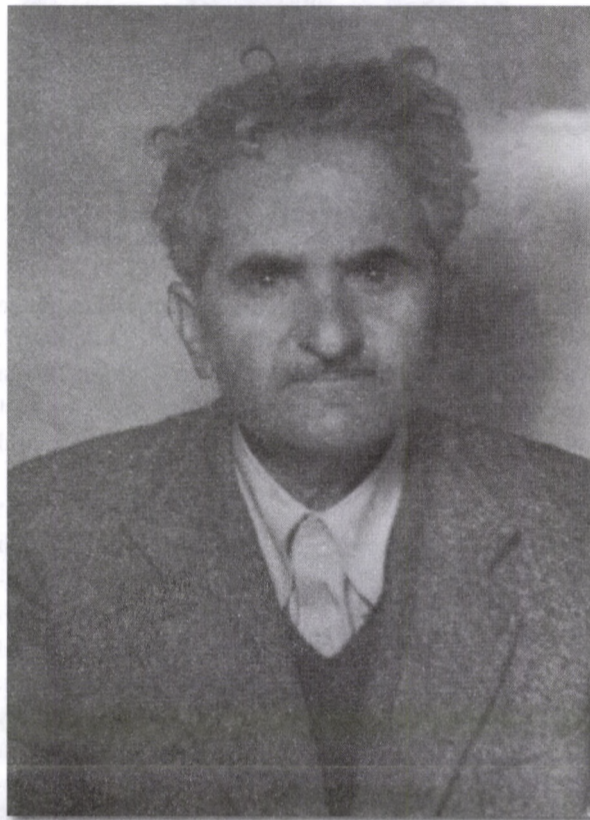

TEOLOGI ORTODOCȘI ÎN ÎNCHISORILE COMUNISTE

Pr. Academician
MIRCEA PĂCURARIU

Profesorul și directorul IOAN SANDU

N-a fost preot, ci doar absolvent de teologie, apoi profesor și director la Școala Normală „Andrei Șaguna” a Arhiepiscopiei Sibiului. Era originar din satul Sâmbăta de Sus, din vecinătatea Mănăstirii Brâncoveanu, născut la 2 septembrie 1889, în familia unor țărani credincioși. A făcut școala primară „confesională” din sat, apoi Liceul ortodox confesional „Andrei Șaguna” din Brașov. Între anii 1910 și 1913 a urmat cursurile Institutului Teologic din Sibiu, la care activa ca profesor, Nicolae Bălan, viitorul mitropolit, Vasile Stan, viitor episcop al Maramureșului, Silviu Dragomir, Onisifor Ghibu și Pavel Roșca, viitori universitari la Cluj, dar și dirijorul și compozitorul, Timotei Popovici.

N-a intrat în cler, ci după izbucnirea Primului Război Mondial, în 1914 a trecut munții în vechea Românie, pentru a nu fi încorporat în armata austro-ungară și trimis pe front. S-a înscris la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București, dar, din cauza războiului, a fost nevoit să-și continue studiile la Universitatea din Iași, unde a obținut licența în Istorie și Latină. În același timp, s-a înrolat ca voluntar în Armata Română, luptând pe front ca ofițer combatant, deci și-a adus și el o modestă contribuție la realizarea Statului național român unitar.

După Unire, a funcționat, pentru scurt timp, ca secretar al Arhiepiscopiei Sibiului. Iar la 1 septembrie 1919 a fost numit profesor de Istorie la noul liceu românesc din Sibiu, care va purta apoi numele marelui cărturar, Gheorghe Lazăr. În paralel, în anii școlari 1920-1922, la solicitarea fostului său profesor, acum mitropolitul Nicoale Bălan, a predat Limba și literatura română la Institutul Teologic sibian, datorită faptului că unii dintre studenți absolviră gimnaziile maghiare sau săsești, în care nu se studia această disciplină. În toamna anului 1922 a fost transferat ca profesor și director la Liceul „Mihai Viteazul” din Alba Iulia, tot după Unire. A stat în fruntea acestuia timp de zece ani, dovedindu-se un profesor și director foarte energic.

La 1 septembrie 1932 s-a reîntors la Sibiu la chemarea mitropolitului Nicolae Bălan, care l-a numit profesor și director la Școala Normală (Pedagogică) „Andrei Șaguna”, care se găsea sub oblăduirea Bisericii. Și-a făcut datoria și aici, alături de alți profesori de excepție. Menționăm faptul că în timp ce va fi director, sub îndrumarea atentă a mitropolitului Nicolae Bălan, s-a construit impunătoarea clădire a Școlii Normale, una dintre cele mai „moderne” la vremea respectivă, având și o frumoasă capelă, clădire pe care a preluat-o Statul după reforma învățământului din august 1948 (azi folosită de Liceul de Construcții și Arhitectură „Carol”).

În perioada activității sale la Sibiu a fost ales membru în Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului și „consilier eparhial onorific” la secția culturală a Arhiepiscopiei. De asemenea, a fost ales președinte al secției Sibiu a Asociației pentru mireni „Frăția Ortodoxă Română”, care se constituie la Cluj, încă din anul 1933, sub președinția cunoscutului lingvist Sextil Pușcariu de la Universitatea din Cluj. A rostit foarte multe conferințe în cadrul Astrei-Sibiu, unele dintre ele fiind apoi tipărite (despre Dimitrie Cantemir, Sava Brancovici, Neagoe Basarab, Unirea Principatelor ș.a.).

La 28 ianuarie 1941, la recomandarea directă a mitropolitului Nicolae Bălan, a fost numit subsecretar de stat în Ministerul Educației Naționale, Cultelor și Artelor, ministru fiind generalul Radu Rosetti. El a condus secto-

rul Culte, nu a rămas în acest post decât un an, până la 1 februarie 1942, când a revenit la Universitatea de la Sibiu.

Curând au urmat schimbările politice din țara noastră, din anii 1944-1945, care îi vor aduce multe necazuri și suferințe, în 1945. La 18 mai 1946, a fost arestat, anchetat și judecat de „Tribunalul Poporului”, „pentru sprijinul dat dictaturii antonesciene”, acuzat că „a susținut războiul împotriva Uniunii Sovietice”, prin participarea sa la ședințele Consiliului de Miniștri. „(...) a aplicat și a impus metodele hitleriste ale lui Antonescu în ceea ce privește Biserica”. Din lipsă de probe suficiente dosarul său a fost clasat la 6 octombrie 1946.

După eliberarea din arest și-a continuat activitatea didactică la Școala Normală, dar în anul 1947 a fost pensionat. A urmat o nouă arestare, înainte de 26 august, când se găsea în Penitenciarul de la Văcărești pentru o anchetă. Era acuzat acum de „crimă contra păcii, prin aceea că, în calitate de subsecretar de stat al Ministerului Cultelor, a luat parte la ședințele consiliului de miniștri, contribuind astfel la realizarea scopurilor politice hitleriste”. Au continuat anchetele la Tribunalul Poporului și la Curtea București, secția IV Penală, la Cabinetul Criminalilor de Război. La 19 ianuarie 1949, a fost achitat, dar a fost eliberat abia la 31 octombrie 1949, după care s-a reîntors în satul natal, Sâmbăta de Sus.

La mai puțin de un an de la eliberare, a fost din nou arestat în noaptea de 5/6 mai 1950 în casa sa din Sâmbăta de Sus, dus la Securitatea din Sibiu, iar de acolo, la 3 iulie 1950, la închisoarea din Sighet, odată cu alți foști demnitari politici și oameni de cultură. De data aceasta, Ioan Sandu nu a mai ajuns ziua eliberării, așa cum s-a întâmplat cu alți condamnați de la Sighet (Ioan Lupaș, Silviu Dragomir, Ștefan Meteș etc.). A murit acolo, la 8 mai 1955, deci după cinci ani de suferințe și anchete. Jertfa lui – ca și a altor patrioți români care și-au sfârșit viața în închisorile comuniste – nu trebuie uitată (după Adrian Nicolae Petcu, *Ion D. Sandu*, în vol. „Martiri pentru Hristos din România în perioada regimului comunist, București, 2007, p. 622-631).

Părintele Ioan Sabău, icoană a preoției în vremuri de prigoană comunistă (II)

O perioadă relativ scurtă a petrecut-o în detenție și la Cugir. Din cele spuse de fiica sa, Cecilia-Maria, pe când preteasa Alexandra era internată în spital, aceasta ducea pachete cu mâncare părintelui. Cerința ei de a-l vedea pe părintele – „chiar și pentru o clipă” – a fost răsplătită cu o bătaie cruntă a celui închis în fața ochilor săi.

În temniță a cunoscut oameni duhovnicești, personalități de excepție ale intelectualității românești, printre care se numără părintele Dumitru Stăniloae, Nichifor Crainic, părintele Opre Crăciun, acesta devenind duhovnicul său. Tot în temniță a învățat pe de rost psalmii și Evanghelia după Ioan. Cuvintele sale sunt memorabile în acest sens: „Acolo am învățat să mă rog și tot acolo am simțit dependența de Dumnezeu, pentru că totul atârna de Dumnezeu și toate veneau de la El. Nu m-au învățat școlile și cărțile cât de multe m-a-nvățat pușcăria” [George Crasnean, „Părintele Ioan Sabău – «patriarhul hunedorenilor»”, în www.lumeacredintei.com/ortodoxie-si-traire/parintele-ioan-sabau-patriarhul-hunedorenilor/, accesat: 21.6.2017].

Pe lângă Aiud și Deva, părintele a mai fost închis la Gherla, la Hațeg și la Caracal. La Aiud, patru ani i-a petrecut la zarcă, iar două săptămâni la izolare, de unde a fost scos aproape mort. Înainte de-a fi eliberați, erau forțați să declare colaborarea cu miliția, lucru pe care părintele l-a refuzat vehement. „Din pricina asta, a fost ultimul care a ieșit de la Aiud, după el s-a închis poarta” [*Familia Ortodoxă*, nr. 3 (50)/2013, p. 11]. La 1 august 1964 a fost eliberat de la Aiud, fiind supravegheat în permanență de Securitate. Se reîntoarce în satul Folt, iar la 1 octombrie 1964 este numit preot în satul Bobâlna, un sat cu două biserici, în ciuda insistențelor vehemente a celor din Vinerea de a-l aduce în parohia de unde plecase. Nedorind a mai atrage atenția informatorilor, părintele slujea peste săptămână, singur, în biserică „de pe vale”. În Bobâlna, părintele a reușit renovarea celor două biserici, a înființat un cor bisericesc și a făcut demersurile necesare deschiderii unui punct sanitar în cadrul parohiei. Părintele și-a continuat activitatea sa în satul Bobâlna până în anul 1994, când, la vârsta de 80 de ani, s-a pensionat, urmând să se întoarcă în satul Folt, unde a mai izbutit să renoveze cele două biserici încărcate de istorie.

La 16 februarie 2009, la vârsta de 94 de ani, părintele a trecut la cele veșnice, fiind înmormântat în cimitirul vechi din satul Bobâlna.

Nu înainte de a încheia, trebuie menționat și faptul că întreaga activitate a părintelui a fost izvorâtă dintr-o extraordinară erudiție. Avea o adevărată pasiune pentru lectură, o sete profundă de cunoaștere, pe care numai prin lectura duhovnicească și-o putea stăvili. Dumnezeu l-a binecuvântat și cu darul cuvântării, drept pentru care a și fost supranumit „predicatorul Ardealului”.

Pe scurt, părintele Ioan Sabău – având alături o familie devotată aceluiași crezuri: dragostea de neam și de Hristos –, dincolo de limitele impuse de comunism, și-a împlinit cu dragoste vocația sacerdotală, imprimând în memoria celor care l-au cunoscut o veritabilă icoană a slujirii preoțești în vremuri de restriște.

Nicolae-Toma POSA

Membrii Asociației Astra – Membrii Academiei Române (VI)

NICOLAE BĂLAN (1882, Blăjenii de Sus, Bistrița-Năsăud – 1955, Sibiu).

Mitropolit al Ardealului. Profesor la Institutul Teologic-Pedagogic din Sibiu. Fondator și redactor al *Revistei Teologice*, al *Gazetei Poporului*. Mitropolit al Ardealului, din 1920, și instalat la Sibiu. A ridicat Institutul Teologic din Sibiu la rang universitar

de academie (Academia Andreiană), din 1948. A înființat, în Sibiu, Școala Normală de Fete, Școala de Cântăreți Bisericești. A îndrumat publicațiile periodice: *Telegraful Român*, *Revista Teologică*, *Lumina Satelor*. A pus bazele colecțiilor: *Seria Teologică*, *Seria Didactică*, *Popasuri Duhovnicești*, *Biblioteca Bunului Păstor*. A rectificat Mănăstirea de la Sâmbăta de Sus, a sprijinit ridicarea a peste 150 de biserici, a peste 150 de case parohiale, a organizat un pelerinaj în Țara Sfântă, 1925. A protestat împotriva Dictatului de la Viena. Este autorul unor volume și a sute de articole publicate în reviste teologice și de cultură.

ASTRA. Membru de onoare, 1920, membru al Comitetului Central, 1922, 1930, membru al Secțiunii Școlare, membru în Comisia pentru extinderea ASTREI în Basarabia. A binecuvântat toate adunările și manifestările ASTREI, la care a participat alături de ierarhul greco-catolic de la Blaj.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru de onoare, 1920. Reconfirmat în 1990.

CAROL al II-lea de HOHENZOLLERN-SIGMARINGEN (1893, Sinaia – 1953, Estoril, Lisabona, Portugalia).

Principe și rege al României – 1930-1940. În 1914 a fost declarat moștenitor al tronului României, la care a renunțat în câteva rânduri în perioada 1918-1927, în favoarea fiului său, Mihai, și a principesei Elena. A instaurat dictatura regală (1938). A abdicat (1940) în favoarea lui Mihai I și a plecat în exil. A sprijinit cultura română prin *Fundația Curții Regale* pe care a creat-o. A susținut apariția publicației *Revista Fundațiilor Regale*.

ASTRA. Membru de onoare, președinte de onoare, 1932. A participat la Adunările generale de la Brașov, 1933, Abrud, 1938 – aceasta s-a desfășurat sub patronajul său. La Adunarea Jubiliară de împlinire a 75 de ani de la întemeierea Asociației de la Blaj, 1936, a participat și a susținut un vibrant discurs. A fost însoțit de voievodul Mihai.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru de onoare, 1921. Protector și Președinte de onoare, 1930-1940.

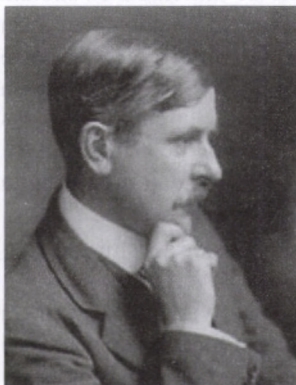
NICOLAE DRĂGANU (1884, Zagra, Bistrița-Năsăud – 1938, Cluj).

Filolog, lingvist, istoric literar, profesor. Profesor la Liceul Grăniceresc din Năsăud. Docent și profesor la Universitatea din Cluj, Facultatea de Litere și Filosofie, la a cărei organizare a contribuit. A editat texte vechi, a publicat

volume de istorie a literaturii române, de istorie a învățământului năsăudean, de lingvistică, gramatică.

ASTRA. Membru în Comitetul Central, 1920, 1923, 1930, 1935. Membru al Secțiunii Literare, 1912, președinte al ei, 1935.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru corespondent, 1923. Membru titular, 1939.

WILLIAM ROBERT WATSON-SETON (1879, Londra – 1951, Insula Skye).

Istoric britanic. La Colegiul Regal din Londra a înființat Seminarul de Studii Sud-Est Europene (1915). Profesor de Istoria Europei Centrale la Universitatea din Londra. A înființat revista „New Europe”. Doctor Honoris Causa al Universității din Cluj. Cetățean de onoare al orașului Cluj. S-au remarcat lucrările sale publicate referitoare la istoria statelor din Europa Centrală și de Sud-Est.

ASTRA. Membru de onoare, 1920.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru de onoare, străin, 1923.

ELENA VĂCĂRESCU (1866, București – 1947, Paris).

Scriitoare română de limbă franceză, susținătoare intereselor politice și culturale ale României în mediile politice, diplomatice și mondene pariziene. Stabilită în Franța, în 1891, s-a alăturat Ligii Culturale, fondate de Nicolae Iorga, 1915, a militat pentru înființarea Consiliului Național al Unității Române, septembrie 1918, ce susținea realizarea României Mari. Membră a delegației române participante la Conferința de Pace, 1919, a asistat la semnarea Tratatului de recunoaștere a granițelor României. Guvernul francez i-a conferit *Legiunea de Onoare*. A fost secretar general al Asociației Române de pe lângă Societatea Națiunilor și a participat la Congresul de la Londra (martie, 1919). Membră a delegației române la ședința de constituire a Societății Națiunilor/Liga Națiunilor, viitoarea ONU, unde a ținut repetate discursuri, a colaborat cu Nicolae Titulescu. Opera lăsată drept moștenire este constituită din poezii, piese de teatru, romane, memorii, articole, traduceri.

ASTRA. Membru de onoare, 1920, la Adunarea Generală de la Oradea.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru de onoare, 1925. A rostit un discurs de recepție legat de destinul ei. Prin hotărâre testamentară a lăsat Academiei Române parcul și conacul vetrei strămoșești pentru înființarea *Fundației Elena Văcărescu*. Altă parte a averii a fost destinată pentru Premiul *Elena Văcărescu* oferit de Academie.

TIBERIU BREDICEANU (1877, Lugoj, Timiș – 1968, București).

Muzician, folclorist, compozitor. Fondator al Teatrului Național, al Operei Române și al Conservatorului din Cluj, al Societății Compozitorilor Români din București.

Director al Operei Române din Cluj. A compus muzică de teatru, lucrări simfonice, muzică corală și de cameră, muzică instrumentală, a adunat peste 2000 de melodii populare.

ASTRA. Președintele Secțiunii Artistice, 1925, 1935, director-fondator al Conservatorului ASTRA din Brașov, 1928, membru în Comitetul Central (1925).

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru corespondent, 1937. Reconfirmat în 1990.

NICOLAE COLAN (1893, Arpătac, azi, Araci, județul Covasna – 1967, Sibiu).

Mitropolit al Ardealului. Secretar arhiepiscopal la Sibiu, profesor la Academia Andreiană din Sibiu, rector al ei. A fost ministru al Educației Naționale, Cultelor și Artelor. A fost ales Arhiepiscop și Mitropolit al Ardealului, înscăunat la Sibiu, 1957-1967. A fost redactor al *Revistei Teologice*, fondator și redactor al revistei *Viața Ilustrată*. A pus bazele colecțiilor teologice: *Cărțile vieții*, *Veniți de luați lumină*. A tipărit *Noul Testament* (după *Biblia* editată de Andrei Șaguna) în două ediții. A fost ministru al Educației Naționale, Cultelor și Artelor. Opera sa conține sute de articole și studii, pastorale, conferințe.

ASTRA. Membru în Comitetul Central, președinte al Reuniunii Meseriașilor Români din Sibiu.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru de onoare, 1938. Membru titular, 1942. Discurs de recepție – *Biserica neamului și unitatea limbii românești*.

MIHAI de HOHENZOLLERN (n. 1921, Sinaia).

Principe și Rege al României.

Rege – 1927-1930,

1940-1947. Prin lovitura

de stat a generalului An-

tonescu, a fost îndepărtat

Carol al II-lea și a fost

desemnat Mihai (18 ani)

rege, fără votul Parla-

mentului (era suspendat).

A participat la lovitura de

stat ce a răsturnat regimul

militar Antonescu și a

slăbit legăturile României

cu țările Axei. A abdicat în

1947. A plecat în exil, în

Elveția, având un domi-

ciliu stabil. În 1997 i-au fost

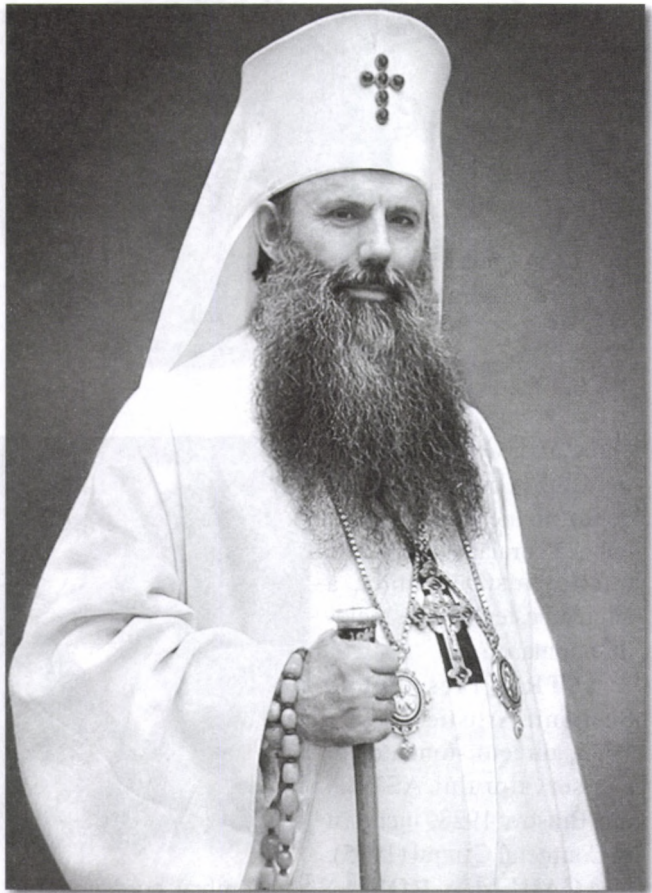
redate cetățenia română și

proprietățile.

ASTRA. Membru de onoare și președinte de onoare, 1947 (propus în 1941), Adunarea Generală de la Sibiu.

ACADEMIA ROMÂNĂ. Membru de onoare, protector și președinte de onoare, 8 nov. 1940. Membru al Academiei Române în 2008.

Prof. Univ. Dr. Elena MACAVEI

Schimbările semnificative în activitatea pastorală a Bisericii Ortodoxe Române s-au petrecut după 1948, când a fost ales, recunoscut și înscăunat al treilea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Iustinian Marina, născut la 22 februarie 1909. El a urmat Seminarul Teologic „Sfântul Nicolae” din Râmnicu Vâlcea. După ce s-a căsătorit, a fost hirotonit preot în 1924 pentru Parohia Băbeni, jud. Vâlcea. În 1929, își ia licența în teologie la Facultatea de Teologie din București. În 1932, a fost numit director al Seminarului Teologic din Râmnicu-Vâlcea.

În timpul celor 12 ani de activitate pastorală și pedagogică la Râmnicu-Vâlcea el a încercat să ajute pe cei aflați în lipsă, înființând, împreună cu alți preoți, o bancă populară, o bancă de credit și o cooperativă.

Când a rămas văduv în 1945, mitropolitul Moldovei, Irineu Mihălcescu, l-a propus pentru a fi numit episcop vicar la Iași. Ca episcop vicar el a fost însărcinat să se ocupe și să susțină asistența socială în Arhiepiscopia Iașilor, în acele vremuri de mare mizerie cauzate de război, precum și de seceta care se abătuse pe teritoriul României pentru aproape 4 ani de zile. El a acordat o atenție specială copiilor rămași orfani de ambii părinți, înființând pentru aceștia

„Apostolatul social” în activitatea pastorală a patriarhului Iustinian Marina (1948-1977) (I)

orfelinate în incinta marilor mănăstiri din Moldova. A organizat cantine populare susținute prin colectele organizate în parohii. În 1947, a fost ales mitropolit al Moldovei, iar în 1948, patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Cum spuneam mai înainte, figura cea mai însemnată pe plan bisericesc a fost fără îndoială aceea a patriarhului Iustinian (1948-1977). Cu activitatea sa reformatoare în diverse sectoare ale activității bisericești, el a reușit să asigure Bisericii Ortodoxe o oarecare libertate de acțiune, chiar în cadrul restrâns aprobat de noul guvern. Orientarea pastorală principală pe care voia să o aplice în practică era aceea numită „Apostolat social”, noțiune elaborată deja prin mișcarea socială din anii 1930-1940, la Craiova și Buzău. Conform acestui concept, Biserica este o instituție care are un rol important în viața unui popor, un rol complementar celui politic. Convins de dimensiunea socială a credinței creștine, patriarhul a găsit un loc specific în acțiunea Bisericii, fapt care a fost interpretat de către unii ca o cedare la ideologia momentului, în solicitarea angajării credincioșilor și a parohiilor la construcția așa zisei noii societăți socialiste [Cf. Ioanichie Bălan, *Volte e parole dei padri del deserto romeno*. Qiqaion (comunita monastica di Bose), Torino, 1991, p. 31].

Amintim câteva aspecte importante ale acestui concept, numit „Apostolat social”:

– în noul context politic-social, activitatea Bisericii s-a caracterizat prin câteva principii și noi forme de pastorală și angajare socială, și nu numai. În această privință, Biserica Ortodoxă Română a adoptat o atitudine realistă, dar în același timp naturală și teologică, aceea de „Apostolat social”. Termenul sintetizează slujirea practică a Bisericii în actualitatea socială, slujire fondată pe mandatul său divin. Deci, prin „Apostolat social” se înțelege preocuparea Bisericii pentru varietatea realităților în care trăiesc membrii ei, slujirea aspirațiilor societății umane. Deși misiunea principală a Bisericii este mântuirea sufletelor, ea s-a preocupat întotdeauna de problemele vieții pământești a credincioșilor, încât creștinul să înainteze și să crească în desăvârșire prin faptele sale concrete înaintea semenilor.

– „Apostolatul social” este o actualizare la nivel pastoral a mesajului evanghelic. Spunea patriarhul: „Preocuparea pentru om, pentru destinul său pământesc și ceresc, pentru necesitățile sale pământești ca și pentru mântuirea de dincolo, toate acestea nu sunt noutăți pentru teologia creștină, ci probleme vechi de 2000 de ani. Chemarea

noastră pentru aprofundarea aspectului social al mesajului evanghelic și întruparea lui în viața de fiecare zi trebuie să fie considerată, în consecință, nu ca o noutate teologică, ci ca o descoperire a unor valori vechi, abandonate și uitate între copertele Sfintei Scripturi și ale tradiției creștine. Actualizarea acestei preocupări este o necesitate a timpului nostru. Niciodată ca în acești ultimi ani, slujitorii Bisericii creștine nu s-au confruntat cu probleme atât de vitale, care pun în cumpănă însăși valorile principiilor creștine pentru organizarea unui mod de existență umană întemeiată pe principiul egalității tuturor oamenilor la bunăstare și la dreptate” [Justinian Marina, *Apostolat Social*, vol. III, EIBMBOR, București, 1966, pp. 55-57];

– pentru el și pentru Biserica românească, „Apostolatul social” se înțelegea ca o lucrare de integrare a Bisericii în realitățile și aspirațiile sociale ale credincioșilor și ale întregului popor. „Apostolatul social” semnifică lucrarea pastorală a unei Biserici active, deschisă societății, o Biserica socială: „Vă chem, iubii preoți, la o lucrare neobosită pentru crearea omului celui nou, omului social al păcii, al iubirii, al fraternității, al muncii. Să formăm un om nou după poruncile Evangheliei și cu el, o Biserica socială, vie și activă” [Idem, *Apostolat Social*, vol. I, EIBMBOR, București, 1948, p. 91];

– „Apostolatul social” este o slujire adusă lui Dumnezeu și oamenilor în același timp: „Preotul slujește pe Dumnezeu, slujind pe frații săi, luminându-i, îndrumându-i pe calea cea adevărată și ajutându-i pentru binele lor și pentru binele tuturor. Obiectivele majore ale slujirii creștine sunt pacea, aspirațiile de dreptate socială a tuturor popoarelor și idealul unității tuturor creștinilor” [Idem, *Apostolat Social*, vol. IV, EIBMBOR, București, 1971, p. 158].

Datoriile Bisericii în fața societății derivă de la porunca Evangheliei de a iubi și de la caracterul uman al mesajului evanghelic și al trimeriei Bisericii de a sluji omul de pretutindeni. „Apostolatul social” este expresia slujirii Bisericii și a poporului. Întrucât Biserica se preocupă de raporturile cu lumea în general, cu atât mai mult ea trebuie să se preocupe de raporturile cu poporul în mijlocul căruia trăiește. Deci, „Apostolatul social” constituie forma de pastorală și angajarea specială în contextul societății în care Biserica Ortodoxă Română există și își desfășoară misiunea sa. [Cf. Ioan Bria, „Teologia ortodoxă română contemporană”, în *GB*, nr. 1-2/1971, p. 66].

Arhim. Visarion Joantă

Actualitatea unui discurs patriarhal vechi de 60 de ani: Justinian Marina, în Sibiu, la întronizarea Mitropolitului Nicolae Colan (I)

Preotul, îngerul satului, iar episcopul, arhanghelul unui colț de țară / Mărturie cu pecete patriarhală: mitropolitul Colan, fruntașul generației sale, / Ardealul, o mitropolie cu poveri bisericești și naționale; / Dumnezeu nu dă responsabilități grele fără să dea și ajutorul harului Său, / Fiii duhovnicești de la Cluj și cei de la Sibiu, / Iubirea vrăjmașilor și patriotismul, calitățile celui ce stă în sala de așteptare a lui Dumnezeu. / Ardealule, îți aducem ale tale dintru ale tale, un sibian autentic! / Demolarea bisericilor n-a putut dărâma fericirea ce își are obârșia în credință. / Eu tot profesor am rămas... / Așteptările patriarhului privitoare la învățământul teologic universitar din Sibiu... / Eterna dilemă a preotului: Molitfelnic sau Evanghelie? (Pr. Dr. Piț George Cosmin)

În 23-26 mai 2017 se împlinesc 60 de ani de la alegerea și întronizarea episcopului Nicolae Colan ca mitropolit al Ardealului. Atunci, Sibiu a fost din nou gazdă a patriarhului Justinian, care venea să așeze în tronul șagunian pe cel de-al doilea Nicolae din seria celor trei mitropoliți cărturari ce purtasera numele milostivului sfânt din Mira Lichiei. (Textele citate sunt preluate din *** *Alegerea, investitura și înscăunarea noului arhipăstor al Mitropoliei Ardealului*, în rev. „Mitropolia Ardealului”, an. 2, nr. 5-8, mai-august, 1957, p. 356-375).

Preotul, îngerul satului, iar episcopul, arhanghelul unui colț de țară. Ca un preambul al discursului de la Sibiu din 26 mai, mult mai amplu dezvoltat, vom reține câteva repere, pentru frumusețea lor, și din cuvântarea patriarhului Justinian în Sala sinodală a Palatului Patriarhiei (25 mai 1957) și răspunsul imediat dat de mitropolitul nou ales. Patriarhul Justinian citează la debutul cuvântului său un fragment din rostirea episcopului Nicolae Colan ca vlădică al Clujului. Atunci el spusese: „dacă preotul trebuie să fie îngerul satului, atunci vlădica trebuie să fie arhanghelul

unui colț de țară, vestitorul Evangheliei lui Hristos cu cuvântul, cu fapta și cu pilda vieții sale integrale”. Patriarhul voia să-l încredințeze pe cel nou-ales, servindu-se de propriile vorbe, că acel colț de țară al Clujului se extindea acum prin conducerea duhovnicească a întregului Ardeal.

Mărturie cu pecete patriarhală: mitropolitul Colan-fruntașul generației sale. În elogiul adresat celui ales, patriarhul amintește de munca didactică de la Sibiu vreme de 15 ani ca titular al catedrei de studii biblice al Noului Testament, apoi rememorează în auzul tuturor câteva opere reprezentative „colaniene”: eseul exegetic la Epistola către Filimon, cele două publicații periodice sibiene – *Telegraful Român* și *Revista Teologică* – care au fost sub directa îndrumare a lui Nicolae Colan și reiterează sutele de titluri de lucrări care purtau semnătura profesorului Nicolae Colan, amintește în sfârșit de Brașov, Sibiu, Berlin, cele trei orașe unde a studiat și unde, susține patriarhul: „ați fost fruntașul generației”. Pomenește de pasiunea pentru studiul limbii române, devenind licențiat și în litere cu teza: *Stilul lui Dimitrie Cantemir în scrierile lui românești*.

Ardealul, o mitropolie cu poveri bisericești și naționale. Patriarhul Justinian știa prea bine că în Transilvania patriotismul și spiritualitatea sunt de nedespărțit, de aceea ține să sublinieze: „se pun pe umerii Înalt Prea Sfinției Voastre poveri noi, și bisericești, și naționale, (...) cunoașteți bine configurația confesională a întregii Transilvanii și dăruzenia arătată de clerul și poporul român în lupta sa pentru apărarea ortodoxiei” (p. 357). Ajutoarele mitropolitului, conform discursului lui Justinian, trebuie să fie preoții sibiieni și cârja marelui Andrei Șaguna: „știți ce răspundere vă așteaptă la Sibiu și cunoașteți preoții pe care vă puteți bizui pentru dreapta și rodnică lor împlinire, dar purtați în dreapta Înalt Prea Sfinției voastre cârja de Arhipăstor a marelui Șaguna”. Este mai actuală ca oricând, acum după Sinodul din Creta, ideea că preoții și episcopul lor trebuie să fie o unitate nezdruccinată în demersul misionar al lumii secolului XXI, dar și mesajul referitor la cârja arhierescă, semn de autoritate și dragoste, două ingrediente ale misiunii episcopale, utilizate în proporții de Duhul Sfânt insuflate.

Pr. Dr. Cosmin George PIȚ

CHIPUL ICONIC AL MĂRTURISITORILOR sau despre „devenirea într-o icoană” în perioada sistemului concentraționist (I)

Sfântul Simeon Noul Teolog, în unul dintre *Imne*, vorbește despre chipul dogmatic al unui model ascuns al iubirii și îmbrățișării divine, acela de *afi în Hristos* [Sorin Dumitrescu, *Noi și icoana*, Ed. Anastasia, 2010, p. 28]: „știu că Cel ce e despărțit de toată zidirea / mă ia în înălțurii Lui și mă ascunde ca pe fratele Lui / și mă aflu în afara întregii lumi / și eu, cel muritor în lume, / privesc în mine întreg pe Făcătorul lumii” [Sfântul Simeon Noul Teolog, *Imn 13*, citat și tradus de Dumitru Stăniloae în lucrarea *Iisus Hristos, Lumina Lumii și îndumnezeitorul omului*, Ed. Anastasia, București, 1993, p. 370-373].

În cele ce urmează vom încerca să surprindem, pe baza unor date cunoscute sau mai puțin cunoscute, ce înseamnă „devenirea într-o icoană”, la modul real, pentru cei ce au măsurat cerul cu genunchii [Radu Preda, *Jurnal cu Petre Țușea*, Ed. Lumea Credinței, București, 2015, p. 131], având în sine o sete de Absolut. Prin cele redactate am dorit să scoatem în evidență modelul pe care sfinții prin faptele, mesajul lor actual și, nu în ultimul rând, prin virtuțile lor îl oferă generației noastre, o generație captivă într-un univers al vitezei, al tehnologiei care pare să uite ca, din când în când, să privească cerul albastru și privirea caldă a sfinților din icoane, sfinți ce constituie un izvor de virtute și de putere în încercările vieții pentru marea boală a omului secolului XXI, deznădejdea. De asemenea, nu trebuie să uităm că „suntem apropiați unii de alții prin faptul că suntem transparentți; Îl vedem pe Dumnezeu prin ei. Cu cât sunt mai credincioși, cu atât Îl văd pe Hristos mai mult în ceilalți [...] Ajungem la o nedespărțire și aceasta este unitatea cea mare din Împărăția Cerurilor: anume că nu-i putem despărți pe oameni de Dumnezeu. Vedem marea Lui taină prin fiecare în parte” [7 *dimineți cu Părintele Stăniloae*, convorbiri realizate de Sorin Dumitrescu, Ed. Anastasia, București, 1992, p. 78].

De fapt, „devenirea într-o icoană” a mărturisitorilor din perioada comunistă vorbește despre prezența și lucrarea lui Dumnezeu în sistemul concentraționar, ei fiind un semn văzut al prezenței nevăzute a lui Dumnezeu în lume. Astfel, putem spune că, așa cum elementele unei compoziții picturale din erminia bizantină pornesc de la desenul incizat pe placă preparată, după care se întind mai multe straturi de culoare, de la cea mai închisă până la cea mai deschisă, după o tehnică numită „iluminare”, tot așa și pe chipul acestor mărturisitori, Duhul Sfânt ca Zugrav a așternut pe fețele lor *ipostasul culorii*, acel *eikon Eikonos* – chip al Chipului lui Dumnezeu, despre care vom vorbi în cele ce urmează.

Dacă pentru ritmul picturii bizantine, tehnica „iluminării” este fundamentală, îndeosebi în executarea chipurilor, care se completează cu liniute foarte deschise la culoare, așa-numite *blick-uri* sau ecleraje, care scot în evidență ochii, pentru cei rezidiți în Hristos Domnul acest proces al deschiderii este vizibil, la modul fizic, sub „chipul celui ceresc”. Această tehnică are o semnificație teologică clară: drumul omului către „nouă creație”, creația în lumina lui Dumnezeu.

Lucrurile se înscriu într-un firesc, pentru omul duhovnicesc, chiar și în iadul închisorilor fiind, despre care Sfântul Grigore de Nyssa afirmă că sufletul fiind atras de Dumnezeu este într-o continuă mișcare ascendentă spre treptele superioare ale plenitudinii harului. În felul acesta, chipul și trupul mărturisitorului se înscrie într-un urcuș (*anabasis*), de la întuneric la lumină, acel elan către Dumnezeu pe care, după Dionisie Areopagitul, erosul divin îl imprimă ca un

element dinamic în ființa omului. El presupune o continuă eliberare de patimi (catharsis), o creștere spirituală spre vârsta lui Hristos. De aceea, îndrăznesc să susțin – fără teama de a greși – că din această cauză, tema centrală a icoanei este lumina. Icoana se pictează pe lumină și de aici rezultă întreaga esență a picturii iconice.

Lumina, în tradiția icoanei bizantine, se pictează cu aur, care se manifestă ca lumina pură. Aurul poate fi așezat ca o masă compactă sau ca o pânză de păianjen cu raze subțiri care provin de la Divinitate și luminează toate lucrurile din jur. Aurul este un element fundamental în icoană, deoarece este simbolul luminii divine [Pentru aprofundarea acestor elemente ce nu fac în totalitate subiectul discuției noastre,

au același conținut al credinței în Hristos, întrucât Iisus Hristos este numit, în același timp, Cuvântul lui Dumnezeu (cf. In 1, 14) și Icoana sau Chipul lui Dumnezeu (cf. Col 1, 15) [Cuvântul Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu ocazia Congresului Internațional de Teologie „Criterii de recunoaștere și evaluare a picturii bizantine (icoană și frescă)”, 20-24 mai 2017, *Pictura bizantină – expresia liturgică vizuală a credinței ortodoxe și a vieții sfinților*, de pe site-ul: <http://www.episcopiascandinavia.se/pictura-bizantina-expresia-liturgica-vizuala-a-credintei-ortodoxe-si-a-vietii-sfintilor/>].

Chipul iconic al mărturisitorilor este și o dovadă a „*theias koinonoi physeos, divinae naturae consortes*” (II Pt. 1, 4), iar Sfântul Ioan Scărarul tâlcuia astfel: „dacă fața celui iubit ne preface în chip vădit în întregime și ne face radioși, fericiți și neîntristați, ce nu va face fața Domnului coborând în chip nevăzut în sufletul curat”. Comentând acest cuvânt filocalic, într-una din notele de curs, lect. univ. dr. Daniel Lemeni afirmă că, iubind fața celui iubit, aceasta are putere să ne transforme, să ne treacă de la starea „omului trupesc” la cea a „omului duhovnicesc” [Lect. Univ. Dr. Daniel Lemeni, *Elemente ale spiritualității creștine*, note de curs, p. 8. (am folosit o variantă electronică ce poate fi găsită la adresa: <https://litere.uvt.ro/litere-old/pdf/formare-duhovniceasca-an-2-sem-1.2503201401.pdf>)].

În cadrul iconografiei bizantine vorbim despre arta realităților transfigurate de lumina sau harul Împărăției Cerurilor. Pe baza acestor principii ce țin de arta sacră sau liturgică ortodoxă, iconarul redă personaje, locuri sfinte și peisaje, pe care le recunoaștem că au trăit ori s-au manifestat în realitatea istorică, dar care sunt prezentate ca având anumite trăsături specifice relației harice a istoriei umane cu Împărăția Cerurilor. Practic, asistăm la zugrăvirea unei realități ce suferă un proces de transfigurare sau transparență, îndreptată spre un mod nou de existență, și anume spre existența eternă pascală, spre existența sufletului și a trupului în

Lumina Învierii lui Hristos, care umple „cerul și pământul și cele de sub pământ”, cum se spune în slujba Învierii din noaptea Sfințelor Paști, această Lumină fiind scopul ultim al creației și slava sfințeniei [Cuvântul Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu ocazia Congresului Internațional de Teologie „Criterii de recunoaștere și evaluare a picturii bizantine (icoană și frescă)”, 20-24 mai 2017, *Pictura bizantină – expresia liturgică vizuală a credinței ortodoxe și a vieții sfinților*, de pe site-ul: <http://www.episcopiascandinavia.se/pictura-bizantina-expresia-liturgica-vizuala-a-credintei-ortodoxe-si-a-vietii-sfintilor/>].

Icoana este un alt cuvânt: un cuvânt în întregime. Dar și aceasta are rațiunea ei, sensul ei: revelează o experiență spirituală, indică participarea omului la viața harică în Hristos, și-l îndrumă către eternitate. Tăcerea e mai mult decât cuvântul; ea este graiul icoanei. Prin faptul că icoana nu spune nimic sonor, tăcând, ea spune ceea ce cuvântul nu poate exprima. Ea pătrunde mai profund în sufletul nostru decât cuvântul și știe să vorbească în mutismul ei despre ceea ce nu se vorbește, ci se trăiește. De aceea, contemplând-o, trebuie să învățăm să-i ascultăm tăcerea. „Știe să vorbească”, afirmă Sfântul Grigorie din Nyssa.

Claudiu Ștefan RAICU

recomandăm a se vedea: <http://www.artatraditionala.ro/popups/icoane-in-traditia-bizantina.php>].

Privind orice icoană bizantină, se poate observa o poziție a personajului întotdeauna frontală, cu o figură alungită, dematerializată, redată pe un fond auriu care îl rupe și mai mult de realitate, elementele de fundal (plante, munți etc.) fiind reduse la simple forme geometrice. Atitudinile sunt statice, hieratice, personajele având o expresie ascetică. Revenind la realitatea cotidiană, același lucru se poate zări și pe un chip (ce a dat mărturie în fața lumii comuniste despre Hristos) asupra căruia Duhul Sfânt, ca Zugrav, a imprimat trăsături iconice (fața prelungă de sfânt bizantin, privirea într-o căutare – permanentă – la cele cerești, trupul transfigurat și uscățiv eliberat, parcă, de *basar* ori *sarx*; figuri pătrunse de „frumusețea cea dintâi” și care debordează de plenitudine interioară).

Cheia de înțelegere se află ascunsă în ideea, subliniată foarte sublim de PF Părinte Patriarh Daniel, că pictura bizantină rămâne expresia liturgică vizuală a credinței ortodoxe și a vieții sfinților. Numai pictura bizantină este normativă pentru Biserica Ortodoxă, deoarece această pictură este deplin compatibilă cu Sfânta Liturghie și cu iconografia liturgică de factură bizantină. Cu alte cuvinte, în Biserica Ortodoxă scrierile sfinte și sfintele icoane

Pr. Conf. Dr.
CONSTANTIN NECULA

Nu știu cum se face. Oamenii democrației agresive, aproape psihotice, își află de lucru împotriva valorilor Bisericii exact în momentele în care Biserica își trăiește mai viu valorile. Așa și în acest an, apropierea de Praznicul Adormirii Maicii Domnului a dus la creșterea presiunii media pe cultura familiei, anormal numită tradițională, câtă vreme nu poate exista niciun alt fel de familie decât cea legată de mixtul bărbat-femeie. Care funcționează așa de secole, nu pe ideologia unei utopii anapoda. Și mi-am adus aminte de comentariile unui pururea specialist care decretă, nici una nici două, că, în fapt, familia tradițională nu există, a dispărut. O fi. În lumea în care se zbate el. În lumea în care trăim noi, tradiționaliștii retrograzi, oamenii chiar se iubesc, se iau și fac copii, îi cresc și își văd de mântuire. E limpede că unei societăți căreia-i anulezi toate motivațiile eshatologice poți să-i turui orice, poți să-i debitezi orice. Pentru oamenii din Biserică, aceia care își asumă ritmul ei nu doar pentru că e liber de la Stat, Praznicul *Adormirii Maicii Domnului* și al *Martiriului Sfântului Constantin Brâncoveanu* cu partea bărbătească a familiei, sunt puncte de restartare a încrederii în valoarea feminității și bărbăției. În fond, ce fac liderii mișcărilor liberaliste cu infuzia de poliloghii anti-familie este cam ce au vrut să facă turcii din familia Brâncovenilor: ucidere de genă. Două momente legate de moarte ne țin vie conștiința Vieții.

Am ascultat deseori, uneori cu greu, modul în care feministele încearcă să impună valorile femeii. Nu pot

spune aproape nimic fără să erupă în clișee, în metastaze ale culturii LGBT+, deși, fie vorba între noi, noua mișcare de emancipare sexuală are de-a face cu femeia cam cât regimul de la Phenian cu democrația occidentală. Constat însă că nu vor lua niciodată ca model de feminitate pe Maica Domnului. Vor avea lidere induse ori politicoase prezentări de ilustre necunoscute, dar Ea îi va deranja deplin. Mamă, singură, ajunsă văduvă în cele din urmă, crește un copil într-o lume unde nașterea copilului fără pecete masculină era pedepsită. Asistă la moartea prin răstignire a Fiului său, și ce Fi, este urmărită, alergată din cetate, exilată. Ce anume din modelul femeii violente îi lipsește? Ei/ele, care ne spun cât de nepașnică e Biserica, aproape sinistră în clișeismul oprobriilor ce ni le aduc, ar putea constata că fundamentele pastorale ale Bisericii noastre sunt legate de fecioria și feminitatea Maicii Domnului. Că toată grija pastorală a Bisericii izvorăște din grija față de transparenta Mamă a Dumnezeului nostru. Din fragila ei feciorie, atât de trecută pe lista de mituri încât toate celelalte feciorii se pot pierde cu ușurință, pentru ca lumea să triumfe în arhitectura democratizării sexuale. Ori lumea merge mai departe prin valorile care țin viața, fecioria și feminitatea, prin legăturile acestea de trup și de Duh care ne umplu striățiile existențiale.

Am auzit și am citit des, în ultima vreme, atacuri fără precedent la paternitatea bărbatului român. O prigoană de imagine asupra taților. Devine penibil când o vezi

purtată de oameni fără familie și fără orizont familiar, unui exprimându-și frustrările lor din familie, transferându-le pe modelul general. Dar noi, ceilalți, care am avut tați și mame bune putem să ne abținem? Ne iertați, oare, că nu au fost indeciși în educația noastră, că ne-au sprijinit vocațiile, că ne-au iubit sau încă ne iubesc, care-i mai avem în viață? Problema majoră nu este familia, ci cum a fost ea reprezentată în mintea copilului ajuns matur acum și care emite pertinente impertinente. Nu suntem vinovați, în niciun caz mai mult ca alții, de ratările familiilor voastre. Dacă ați cere sprijin la timp sau dacă ați fi cerut sunt convins că toate convulsiile și contorsionările pe care astăzi ne obligați să le ascultăm – alții, mai naivi, chiar vi le aplaudă, ca la circ, cum și este – puteau fi diminuate. Mi-e greu, dar constat că toți acești fanarioți culturali care invocă dramele familiei vin dintr-un tragism familiar lesne de lecturat în textele și atitudinile lor. Pentru noi, cei care trăim în lumina feminității Maicii Domnului sau a bărbăției mărturisitoare a Martirilor, unul fiind Voievodul Brâncoveanu, nu spun că ne iese neapărat de fiecare dată, dar știm că mereu și mereu iertarea, pocăința, împăcarea cu Dumnezeu ne ajută să mergem mai departe. Rostiți mereu clișeul pe care-l socotiți magic: Biserica spală pe creier oamenii. Nu. Ea le duce aminte de valori, le restartează motivațiile și însoțește oamenii acolo unde voi le dați vitamine de nimic. Atât. Ceea ce, vizibil, prinde mult mai bine decât toată lenea morală la care-i îndemnați.

Oprește-te și cunoaște!

Parabolele lui Iisus ne pun mereu în situația de a presimți ce ar putea fi „Împărăția lui Dumnezeu” și pe ce cale se poate ajunge la ea. De aceea ele ne propun atât caractere, cât și atitudini, pentru a putea fi conștienți de alegerile noastre.

Cu o vreme în urmă am rămas impresionat de cartea părintelui Jean Yves Leloup: „Așează-te și mergi!”, care analizează „drumul” din perspectivă spirituală, spunând că el ne învață să trecem de la adevărurile pe care le avem la adevărurile care suntem. Cu cât avansăm, cu atât mai puțin deținem adevărul, dar cu atât mai mult devenim adevărați.

Credința noastră este fundamentată pe experiența spirituală privită și auzită precum orice eveniment firesc din lume. Nu este nici teorie, nici filozofie, nici concepție umană, ci trăire.

Este asumarea unui „drum inițiativ” de la „adevărul meu” spre adevărul Hristos. De fapt, Hristos însuși experimentează acest tip de drum împreună cu Luca și Cleopa spre Emaus (Luca 24), când le tâlcuiește Scripturile despre El. Interesant este faptul că ucenicii îl re-cunosc în momentul „frângerii pâinii”, făcându-ne să înțelegem că nu rațiunea îl poate face cunoscut, cât experiența inimii.

De aceea vorbim în ortodoxie de trăirea unui mod de viață în care există o relație profundă și directă între dogmă și faptă sau între credință și viață. Această unitate a credinței și vieții înseamnă că realitatea adevărilor eterne se află în puterea lor de a le trăi mai mult decât în codificarea lor într-un sistem de principii ideologice.

Adevărul este trăit, nu înțeles în mod intelectual. Dumnezeu se face văzut, El nu devine obiectul unei cercetări teoretice, așa cum frumusețea este percepută, nu se speculează despre ea în mod abstract. Așa cum, pentru a-L urma pe Hristos, pentru a pătrunde pe drumul Lui, nu trebuie să deții adevărul sau adevăruri, ci să devii din ce în ce mai adevărat. Iar această „autenticitate” trece printr-un număr de „dezgoliri” ale sinelui, ce pot fi vizualizate în forma dezgolirii unei cepe spre miezul propriei ființări (vezi o

analogie în cartea lui Gunter Grass, „Decojind ceapa”, un roman autobiografic).

Fiecare dintre noi este un drum unic, iar, prin Evanghelie, Hristos ne invită să mergem pe Cale cu zestrea bunătății noastre. Oricare ar fi drumul pe care îl alegem, ar fi necesar să ne întrebăm dacă drumul pe care am pornit are sufletul nostru, pentru că poți merge pe drum fără hartă sau ghid, dar nu poți merge fără busolă. Ori busola înseamnă centru, inimă, Hristos.

Chiar Eclesiastul îndeamnă: „Mergi acolo unde te poartă inima”, convins fiind că doar așa îți poți asuma drumul.

Hristos ne-a dezvăluit că e: „Calea, Adevărul și Viața”, nu a spus vreodată că e scopul. Ne-a lăsat pe fiecare să parcurgem propriul drum spre cunoașterea celuilalt. Interesant ar fi de reparcurs „Rugăciunea lui Iisus pentru Sine, pentru apostoli și pentru toți credincioșii” (In 17), în care Mântuitorul ne arată drumul spre Tatăl cel ceresc, Tatăl Său. Ne e greu să descifrăm Taina Sfintei Treimi pentru că duhul nostru nu mai vibrează la Duhul lui Dumnezeu.

Avem, din păcate, un înțeles greșit al acestui drum spiritual al vieții noastre. Trăim cu ideea falsă că nu putem fi duhovnicești în lumea contemporană, că mistica și viața concretă sunt antagonice. Părintele Leloup ne face atenție la lumea plantelor: cu cât arborele vrea să se înalțe mai mult spre lumină, cu atât mai profunde trebuie să-i fie rădăcinile. Tot astfel, atunci când suntem interesați de viața spirituală, cu atât mai mult trebuie să avem picioarele pe pământ pentru a nu ne pierde rădăcinile. Acest echilibru devine esențial. Se pare că „războiul” de azi are ca țintă tocmai aceste rădăcini. Nu degeaba părintele Dumitru Popescu ne propune spre analiză lucrarea: „Omul fără rădăcini”.

Paradoxal, pare că tot acest „drum inițiativ” al omului în lume, de la cunoașterea empirică la cea duhovnicească este marcat de opriri, dacă ar fi să luăm în considerare sfatul profetic al psalmistului: „Opriti-vă și cunoașteți că Eu sunt Dumnezeu, înălța-Mă-voi pe pământ” (Ps. 45, 10).

Se pare că nu poți ajunge la cunoaștere din mers. E nevoie de o așezare atât fizică, cât și spirituală. Dacă stabilitatea fizică atrage după sine stabilitatea minții și lipsa grijilor, stabilitatea spirituală ține de oprirea de la păcat.

Vasile Andru, în „Psihoterapie isihastă”, deschide mai multe teme legate de descoperirea „opririlor” spirituale. Ne îndeamnă, în primul rând, la citirea Sfintei Scripturi, a Filocaliei și a Patericului.

Într-o lume dominată de atâta violență și agitație, meditația pe lectura textelor amintite devine un dar, o oază de liniște, și se poate transforma într-o reală rugăciune.

Vasile Andru ne mai îndeamnă la un alt tip de „oprire” – introspecția –, văzută ca liniștire interioară, și nu ca analiză interioară. Introspecția e doar liniștea în care se oglindește interiorul.

El ne face să înțelegem că „oprirea” este „stasis” – exercițiu spiritual care este comun rugăciunii. Pe lângă această „oprire” ar mai fi alte două la fel de importante: oprirea de la mâncarea care ne aprinde și oprirea de la întovărășirea cu oameni inferiori moral sau, altfel spus, întovărășirea cu oameni sporiți spiritual.

Ar fi important să reținem că, în domeniul vieții interioare, toate experiențele, toate iluminările sunt incontestabile și incomunicabile. Iar în măsura în care pot fi comunicate, ele devin incerte și indefinit discutabile (Gustave Thibon).

Dumnezeu ne-a creat în veșnicie – spune același Thibon –, nouă ne rămâne să îl creăm pe Dumnezeu în această eclipsă a veșniciei, care este viața pământească și muritoare. Credința este lumina țâșnită din omul care, în timpul eclipsei, dă mărturie despre soarele acoperit, renegat, problematic.

De aceea avem mereu nevoie de oprire și cunoaștere ca să putem fi așezați în mersul nostru spre Împărăție, convinsi că fără cunoașterea lui Dumnezeu nu putem ajunge la cunoașterea de sine.

Pr. Cristian MUNTEAN

Misiunea Bisericii Ortodoxe și provocările sale interne (VIII)

8. *triumfalismul ierarhic și clerical*. Mitropolitul de Pergam, Ioannis Zizioulas, publica în anul 1965 o teză de doctorat cu titlul „Unitatea Bisericii în dumnezeiasca Euharistie și în episcop în timpul primelor trei veacuri” (I. Zizioulas 2009). Teza centrală a acesteia era următoarea: încă de la începutul creștinismului, dumnezeiasca Euharistie s-a identificat cu Biserica, întrucât era socotită drept cea mai înaltă expresie a Trupului lui Hristos. Săvârșită de către episcop, Euharistia era garantul unității sinaxei eclesiale. Până în sec. al II-lea, în fiecare oraș era o singură biserică și un singur episcop; mai târziu, înmulțirea numărului creștinilor a necesitat creșterea numărului de preoți, care, în lipsa episcopului (în special în perioada persecuțiilor), au ajuns să ofere Sfânta Euharistie în numele episcopului.

Așadar, în epoca primară funcția principală a episcopului era cea liturgico-sacramentală, nu administrativă. Ca „întâi-stătător” (*proestos*) în săvârșirea Euharistiei, era el – împreună cu aceasta – semnul văzut al unității ecleziale în Hristos, păstrând deopotrivă identitatea credinței și deplinătatea Euharistiei. Sf. Ignatie Teoforul putea să spună că „unde este episcopul, acolo este Biserica, după cum unde este Iisus Hristos, acolo este și Biserica universală” (Sf. Ignatie Teoforul 1995:222), fiindcă episcopul era capul comunității, autoritatea sa fiind unică. „Numit de către apostoli sau de către succesorii lor, ceilalți episcopi, el reprezenta conducerea și matca vieții Bisericii. Darul său special consta în transformarea adunării creștinilor, prin Sfânta Taină (a Euharistiei, n.n.), în Trupul lui Hristos, și unirea lor într-o unitate indivizibilă într-o nouă viață. Puterea de a împărtăși Sfintele Taine era indisolubil legată de puterea de a învăța; el învăța, la adunare, nu din propria lui inițiativă, ci prin Duhul Sfânt; era garantul păstrării tradiției apostolice, martorul unității universale a Bisericii” (A. Schmemmann 2016:51).

Din sec. al IV-lea are loc o mutație, semnalată de pr. Schmemmann (*Ibid.* p. 231 ș.u.). De reținut este că rolul deosebit al episcopului în Biserică ridică problema responsabilității, a rolului său pastoral-misionar. Influența fastului oriental nu a avut loc doar asupra obiectelor liturgice ci, din păcate, și asupra mentalităților. Unii ierarhii ortodocși par să semene din ce în ce mai mult cu niște despoți orientali... De asemenea, ei nu sunt niște bancheri, niște administratori ai valorilor materiale ale Bisericii dintr-un anumit loc. Principala lor îndatorire este liturgică și pastoral-misionară!

Este o contradicție între slujirea ierarhică și smerenie? Nu! Dovada survine chiar din viața unui întâi-stătător ortodox, care a trăit nu cândva în primele secole creștine, ci chiar în contemporaneitate. Vorbim despre patriarhul Pavle al Serbiei (1914-2009), a cărui viață ne amintește cu adevărat de sfinții pustiei. Ales pe tronul Sfântului Sava,

acesta mărturisea: „Nu am nici un program personal pentru misiunea patriarhală. Programul meu este Evanghelia lui Hristos sau frumosul ei mesaj despre Dumnezeu care este cu noi și despre împărăția Lui dinăuntrul nostru – atâtea vreme cât prin credință și prin iubire Îl primim” (Detalii la J.C. Larchet 2015; I. Ianici 2011).

„Cunoașterea patriarhului era privilegiul oricui, nu numai celor care erau în preajma lui în administrație – mărturie cel care i-a fost intendent aproape douăzeci de ani. Dieta Patriarhului era foarte modestă. Nu mânca micul dejun, doar bea un ceai și mânca o bucată de pâine. De obicei își pregătea prânzul singur, făcând o mică porție de legume. Câțiva cartofi și ierburi pe care le strângea singur din grădina patriarhiei. N-a mâncat aproape niciodată cina. Așa a trăit mulți ani, și eram uimiți cum putea să se miște și cum organismul lui putea suporta să nu mănânce aproape nimic. Dar era clar că era un om al lui Dumnezeu, trăgându-și puterea, duhul voios și înțelegerea oamenilor din Sfânta Liturghie. El înțelegea pe toți perfect, de la micii copii de pe stradă, care veneau și-l trăgeau de mânecă, până la președinții diferitelor națiuni. Patriarhul Pavle slujea zilnic Liturghia. Singurele excepții erau zilele când era în călătorie sau era bolnav. Era foarte greu să îți pasul cu el, pentru că se trezea foarte devreme, pe la 4 dimineața, și slujea Dumnezeiasca Liturghie la patriarhie la 5. Așa era și când avea 80 de ani, așa a rămas când a împlinit 90. Își spunea pravila de rugăciune o oră și apoi venea la biserică” (<http://www.teologie.net/2012/11/20/marturie-despre-patriarhul-pavle-al-serbiei/>).

Caracterul apostolic se transmite pe baza ierarhiei ecleziale, iar una dintre principalele slujiri a Apostolilor a fost cea misionară. În opinia noastră, astăzi principala sarcină din punct de vedere misionar ortodoxă constă în recentrarea ierarhiei Bisericii Ortodoxe pe misiune. Că acest lucru este posibil se vede în cazul arhiep. Anastasios Yannoulatos, întâi-stătătorul Bisericii Ortodoxe din Albania. Nu mai intrăm în detalii aici, întrucât suntem siguri că cele expuse de noi într-o secțiune anterioară, dedicată chiar evocării bio-bibliografiei și lucrării misionare excepționale a acestui ierarh ortodox contemporan, ilustrează elocvent cele spuse anterior.

9. *inconsecvența comportamentului creștinilor față de credința mărturisită*. Ortodoxia reclamă următorul aspect: Adevărul învățăturii de credință se cere confirmat în riturile și în activitatea social-filantropică a Bisericii, deoarece scopul constituirii acesteia era tocmai propovăduirea mesajului Evangheliei în vederea mântuirii oamenilor.

Mântuitorului Iisus Hristos a atenționat că cei ce Îl urmează vor fi cunoscuți după roadele lor; a merge pe „calea lui Hristos” ca și creștin înseamnă a fi un exemplu

de abnegație și slujire; faptele creștinilor sunt cele care depun cel mai mult mărturie despre Hristos și misiunea Lui transmisă tuturor creștinilor, deopotrivă clerici și laici. În actualul context socio-istoric globalizat și globalizant, ortodocșii sunt chemați să arate „comoara” lor – *ortodoxia* unită cu *ortopraxia* – la nivelul cel mai concret al existenței lor. În acest sens, reflecțiile pr. Dumitru Stăniloae despre „cunoașterea lui Dumnezeu în împrejurările concrete ale vieții” devin elocvente: această cunoaștere ține de viața practică și Îl relevă pe Dumnezeu în lucrarea Sa providențială; fiecare om descoperă în împrejurările particulare ale vieții sale planul special al lui Dumnezeu cu el. „Fiecare Îl cunoaște în muștrările conștiinței pentru relele săvârșite; ... Îl cunoaște în necazurile, în insuccesele mai trecătoare sau mai îndelungate, în bolile proprii sau ale celor apropiați, ca urmări ale unor rele săvârșite sau ca mijloace de desăvârșire morală, de întărire spirituală ...”. Avem de-a face cu o cunoaștere „palpitantă, apăsătoare, dureroasă, care trezește în ființa noastră responsabilitatea și încălzește rugăciunea și care o face să se strângă mai mult lângă Dumnezeu” (D. Stăniloae 1997:99).

Imaginea pe care o adus-o în prim-plan un teolog grec contemporan se referea la parohie ca la un „spital duhovnicesc”, a cărei înțelegere stă sub semnul unui singur scop, unic și invariabil: îndumnezeirea (*theosis*) membrilor ei (G. Metallinos 2004:23). Viziunea ortodoxă proclamă viața creștină deopotrivă ca o „învățătură” (*mathema*) și o „pătîmire” (*pathema*), deci ca un mod de viețuire revelat, prin Întrupare, drept „vestea cea nouă” (vezi Gal. 2, 20: „Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine”). A vorbi despre mântuire este echivalent cu exprimarea unei angajări în procesul de tămăduire, de vindecare a existenței umane, iar Sfinții Părinții au numit acest proces asceză. Acest proces nu avea însă doar un sens individual, ci pe deplin comunitar: privind mântuirea ca o „vindecare” (*therapeia*), o conduită terapeutică corespunzătoare, trebuie ca inima „să se curățească (elibereze) de patimi ca să poată fi luminată de Duhul Sfânt. Desăvârșirea fiecărui credincios în parte trimite la dimensiunea existenței în cadrul Bisericii, căci cel unit cu Dumnezeu și umplut de harul dumnezeiesc necreat poate „să-i iubească cu adevărat (dezinteresat) pe toți semenii lui, confrăți în umanitate, și să creeze împreună cu ei o comunitate autentică și curată” (*Ibid.* p. 24).

Deși poate părea unora simplă speculație teologică, în spiritul care, încă din sec. al XIX-lea, a marcat filosofia religioasă rusă, se cuvine a fi evocată „teologia kenotică”,

(continuare în p. 11)

Lect. Dr. Ciprian Iulian TOROCZKAI

Fericitul Augustin: adevărata evlavie (credință) se bazează pe frică sau/și iubire? (III)

Două feluri/tipuri de frică: teama curată și teama necurată

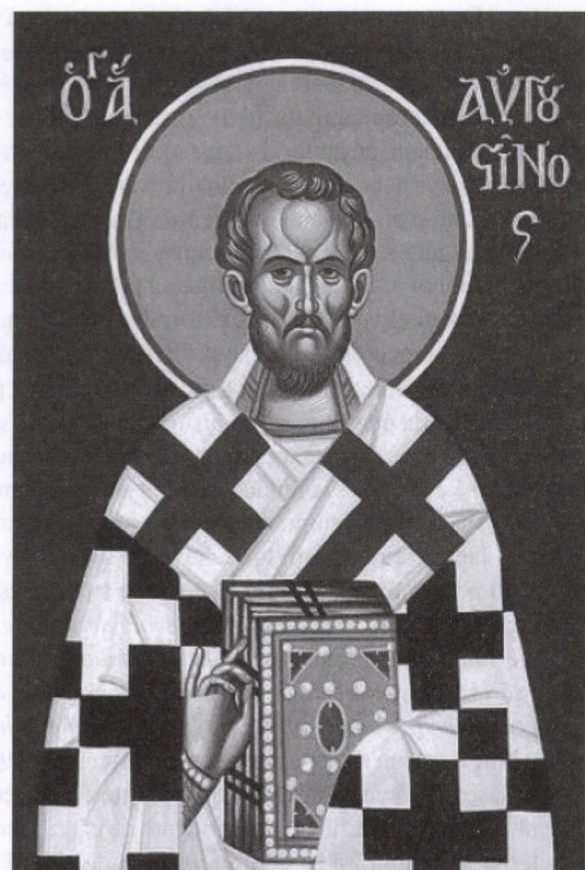
Ajungând așadar la concluzia că „în iubire nu există teamă, ci iubirea desăvârșită alungă teama” și că „cine iubește nu se teme de Judecată”, cum poate fi interpretat atunci versetul din Psalmi: „Teama de Domnul este curată, ea rămâne în vecii vecilor” [Ps 18, 10]. „...Oare cele două afirmații sunt în dezacord? Nicidecum. [...] [va spune Augustin]. Nu fără motiv într-unul din locuri se adaugă «curat», în vreme ce în celălalt nu. Există o teamă care se numește curată și o alta care nu se numește curată. Să facem deosebire între aceste două feluri de teamă...” [*Ibidem*, IX, 5; PG 35, col. 2048–2049, trad. rom. cit., p. 289].

Făcând această diferență, el va fi mult mai explicit atunci când va recunoaște că există două tipuri de frici: o teamă necurată, care este alungată de iubirea desăvârșită, și care este o teamă de chinurile iadului, și o teamă curată, care „rămâne în vecii vecilor” și care este „teamă de a nu pierde binele însuși” [*i.e.* Dumnezeu] [*Ibidem*. Astfel, una

este „teamă pe care o are sufletul de a nu fi osândit” și alta este „teamă pe care o are sufletul de a fi părăsit. Prima este teama pe care iubirea o alungă, cea de-a doua este teama care rămâne în vecii vecilor” (*cf. In Io. Ep. tr. IX, 8; PG 35, col. 2050-2051; trad. rom. cit., p. 295*): „Există oameni care se tem de Dumnezeu ca să nu fie aruncați în gheenă, ca nu cumva să ardă împreună cu diavolul în focul veșnic. Aceasta este teama care pregătește calea dragostei, dar aceasta este o teamă care intră pentru ca apoi să iasă. Dacă încă te temi de Dumnezeu din pricina pedepselor Sale, înseamnă că încă nu-l iubești pe Cel de care te temi astfel. Nu dorești binele, ci te păzești de rău. Dar, prin faptul că te păzești de rău, te îndrepti și începi să dorești binele. Când vei începe să dorești binele va fi în tine teama cea curată. Care este teama curată? Este teama de a nu pierde binele însuși” [*Ibidem*, IX, 5; PG 35, col. 2048-2049 [trad. rom. cit., p. 289]. Teamă aceasta de a nu-L pierde pe Dumnezeu o va relua

(continuare în p. 10)

Pr. Dr. Cătălin CRIȘAN

SPOVEDANIE ȘI INTELIGENȚĂ EMOȚIONALĂ

Autocontrolul duhovnicului

Autocontrolul preotului duhovnic se referă atât la gânduri, cât și la emoții. Unui om îi trec prin minte în jur de 50 000 de gânduri pe zi. Deși pentru o astfel de cifră există și o anumită bază de cercetare, ideea pe care o reținem este că suntem asaltați zilnic de mii și mii de gânduri. Nu de prisos părinții sfinți atenționează constant asupra luptei cu gândurile. Lupta cu patimile se câștigă mai întâi la nivelul gândurilor. Oare câte gânduri – și ce fel de gânduri – îi trec preotului prin cap atunci când se află în fața pietrei de încercare a mărturisirii credinciosului.

Discursul interior al gândurilor întrețin, generează sau evită anumite stări emoționale interioare. Oare câte emoții îl încearcă pe duhovnic la scaunul Spovedaniei atât din pricina propriilor gânduri, cât și din pricina gândurilor pe care însuși penitentul le emite.

Sunt două variante: fie ne controlăm gândurile și emoțiile, fie ne lăsăm conduși de ele în avalul unui comportament (ne)terapeutic de eficiență îndoielnică atât pentru pacientul duhovnicesc, cât și pentru doctor. Aceste lucruri, din păcate, nu se învață în facultatea de teologie, indiferent de programul de studii în care ești încadrat.

Atunci când, ca preot duhovnic tânăr sau mai în vârstă, dar neînaintat neapărat și în cel duhovnicesc, te trezești insistând cu patimă asupra unui păcat pe care tocmai l-a mărturisit penitentul, ar fi necesare câteva semne de întrebare. Preotul spovedește sau se spovedește pe el însuși, punând accent pe a explica aspectele unui păcat anume și care poate că rezonază într-un fel aparte cu universul lui interior? Să nu uităm că lupta cu păcatul se câștigă mai întâi în gând și în vorbă și abia după aceea în fapt. V-ați întrebat vreodată de ce sunt rugăciuni pe care le-au alcătuit sfinții și în care sfântul însuși, vorbind la persoana I singular, se acuză de păcate de „neimaginat” pentru noi și care suntem mult sub nivelul stării lor duhovnicesc? Se prea poate ca Sfinții Părinți să fi avut o concepție mai complexă asupra păcatului. Ca, de altfel, și Domnul Hristos. Oare ce-am face fiecare dintre noi, preoții duhovnici, cu un penitent care se înscrie în tipologia femeii prinsă în adulter?

Desigur că nu se vrea amestecarea lucrurilor. Păcatul este păcat și virtutea este virtute. Vai de cei ce zic răului bine și binelui rău! Însă e riscant să se pună etichete. Cutare e sfânt, cutare e păcătos. Cutare a făcut un păcat mare, cutare a făcut un păcat mai mic. Eticheta înseamnă formalism. Pe eticheta unei sticle aflăm informații despre conținutul sticlei respective, fără însă a ști exact, chimic dacă vreți, ce se află în sticla respectivă. Eticheta dă senzația unei certitudini de cunoaștere. Distanța calitativ-cantitativă dintre etichetă și conținut este distanța dintre ceea ce știu eu despre un om și ceea ce este cu adevărat și integral acel om. Pentru a înțelege mai bine mecanismul formării etichetelor trebuie să ne referim la limbajul cu ajutorul căruia alcătuim etichetele respective. Mîntea persoanei și nivelul limbajului pe care îl deține determină și procentajul intervenției asupra realității prin **omisiune, generalizare și deformare**. De pildă, atunci când preotul duhovnic ascultă mărturisirea păcatelor penitentului, este posibil ca preotul să **distorsioneze** anumite aspecte, adică să le acorde o importanță fie mai mare, fie mai mică decât o au în situația de păcat care-l privește direct pe penitent. Explicația pentru posibila distorsionare poate sta în deficiențe teoretice și/sau experiențiale ale preotului, care poate ajunge să dilate sau să diminueze, printr-un accent prea apăsător sau prea ușor pe anumite lucruri, acele aspecte care răspund de fapt nivelului vieții lui duhovnicesc și nu nivelului nevoii penitențiale a credinciosului care mărturisește păcatul respectiv. Pentru aceasta este nevoie de **conștientizarea de sine a preotului și de controlul sinelui pentru a nu lăsa să interfezeze elemente ale poveștii personale de viață cu cele specifice parcursului existențial al penitentului**.

Omisiunea este un alt aspect care poate influența relația duhovnicescă. Se prea poate ca anumite păcate ale plăcerii sau de altă natură să fie atât de mult negate de către preot, încât el, pur și simplu, să se delimiteze total de ele, să le

omită realmente din câmpul propriei conștiințe. Fie că au făcut parte sau nu cândva din parcursul vieții sale, în urma autocenzurii morale exercitate au fost vârate în inconștient de unde când și când pot să apară afară. *Acum înțelegem, o dată în plus, semnificația rugăciunii pe care o citește preotul atunci când este beneficiarul anumitor vise*. Ne sunt cunoscute acele cazuri ale preoților pe care presa le pune pe tapet cu mare tam-tam și care, de cele mai multe ori, sunt excepții care întăresc, de fapt, regula. Deși afirmăm sus și tare că nu se face primăvară cu o singură floare, aceste cazuri sunt extrem de savuroase pentru publicul larg. În cazul în care aceste manifestări păcătoase nu ies la iveală în mod public – ceea ce nu înseamnă că preotul nu este el însuși conștient de limitările personale, sau, uneori, chiar membrii familiei – autocontrolul asumat este cel care poate genera o atare stare de fapt. Mai este o situație: se poate ca preotul să nege sau să omită atât de tare un păcat din câmpul conștiinței sale, încât acest păcat să coboare la adâncimi nebănuite ale inconștientului. Și atunci când îl aude din gura penitentului pur și simplu să omită aspecte esențiale pe care păcatul respectiv le implică, în acest fel procesul terapeutic-duhovnicesc fiind păgubit de ambele părți.

De aceea, este recomandabil ca doctorul să se vindece pe el însuși și să-și mărturisească el însuși gândurile înaintea duhovnicului personal. O terță persoană, care deci nu e implicată direct în universul emoțional al problematicii, poate oferi perspectiva complementară, uneori esențială, și pe care penitentul aflat în vârtejul emoțional, conștient sau inconștient, al păcatului nu poate depăși bătăutul pasului pe loc din punct de vedere al creșterii duhovnicesc.

Generalizarea este, într-un fel, culmea etichetării. Hoțul strigă hoțul. Sau hoțul vede peste tot numai hoți. Sau pasărea mălai visează. Atunci când este prea dificil să judecăm cazurile particulare în sine – deoarece acest demers presupune atât mai multă informare, cât și mai mult timp – generalizarea este la îndemâna oricui. Oferă confort intelectual și... impresia de atotștiință. Știu eu cum sunt toți... Pentru preotul duhovnic ispita generalizării poate apărea atunci când are foarte multe persoane la rând și timpul este foarte scurt. Pot apărea ca fiind necesare câteva short-cut-uri strategice prin care să se economisească timp și energie. Și totuși, pot fi identificate și soluții alternative...

Conștiința de sine și autocontrolul preotului duhovnic sunt esențiale în procesul duhovnicesc al preotului și al penitentului care se mântuiesc împreună în Biserică – Trupul lui Hristos. *Rugăciunea ca încărcător mental și duhovnicesc* este necesară deopotrivă preotului și credinciosului, deoarece doar prin ajutor de sus, de la Părintele luminilor, ni se poate lumina și curăți partea dinăuntru a paharului.

Bibliografie:

1. FAROS, Flilothos (2013), *CLERUL AZI o privire din interior – tentații, impasuri, maladii și remedii*, Galați: Editura Egumenița.
2. MAYER, John D. (2016), *Inteligența personală – puterea personalității și cum ne modelează ea viața*, București: Editura Litera.
3. O'CONNOR, Joseph (2010), *MANUAL DE NLP – ghid practic pentru a obține rezultatele pe care le dorești*, București: Editura Curtea Veche.

Pr. Dr. Ciprian Valentin BÎLBĂ

Fericitul Augustin: adevărata evlavie (credință) se bazează pe frică sau/și iubire? (III)

(urmare din p. 9)

Augustin în *De Civitate Dei*, unde va sublinia că, de fapt, despărțirea de Dumnezeu înseamnă moartea sufletului [cf. BERNARD SESÉ, *Sfântul Augustin* în SESÉ BERNARD, AYMARD PAUL, RICHÉ PIERRE, FEUILLET MICHEL, *Viețile sfinților Augustin, Benedict, Bernard, Francisc din Assisi, Ioan al Crucii*, Editura Humanitas, București, 1996, p. 94)].

Mai departe, Augustin este și mai clar în diferențierea celor două temeri: „Ascultați: una este să te temi de Dumnezeu că te-ar putea trimite în gheenă, alta este să te temi de Dumnezeu că s-ar putea îndepărta de tine. Teama aceea pe care o ai, să nu te arunce în gheenă împreună cu diavolul, încă nu este curată, căci nu vine din iubirea față de Dumnezeu, ci din teama de pedeapsă. Însă când te temi de Dumnezeu ca nu cumva prezența Lui să te părăsească, atunci Îl îmbrățișezi și vrei să te bucuri de El” [In Io. Ep. tr. IX, 5 PG 35, col. 2048-2049, trad. rom. cit., p. 289]. Diferența dintre aceste două feluri de teamă, una pe care iubirea o alungă, cealaltă, curată, care rămâne în vecii vecilor, o face Augustin și prin exemplul imaginii a două femei căsătorite: „Imagiează-ți că una din ele dorește să comită un adulter, să se desfășeze în nelegiuire, dar se teme să nu fie pedepsită de bărbatul ei. Se teme de bărbat, dar numai pentru că iubește nelegiuirea. De aceea se teme de bărbat. Prezența bărbatului nu-i este plăcută, ci împovărătoare: dacă vrea să trăiască în nelegiuire, se teme de venirea bărbatului ei. Așa sunt cei care se tem că va veni ziua Judecării. Imagiează-ți că cealaltă femeie își iubește bărbatul, că-i dăruiește îmbrățișări curate, că nu se întinează cu necurăția adulterului: ea dorește prezența bărbatului. Cum dar se deosebesc aceste două feluri de teamă? Se teme și cea dintâi, se teme și cea de-a doua.

...Răspunsul este același, dar sufletele lor sunt deosebite. Întrebă-le acum: «De ce?». Prima îți spune: «Mă tem să nu vină bărbatul». Cealaltă: «Mă tem să nu plece bărbatul». Prima spune: «Mă tem să nu fiu pedepsită», cealaltă: «Mă tem să nu fiu părăsită». Aplică acest exemplu la sufletul creștinilor; vei găsi astfel teama pe care o alungă dragostea, și vei găsi și cealaltă teamă, care rămâne în vecii vecilor”. Prin urmare, va zice Augustin: „O, suflete care te temi să nu te osândească Dumnezeu! ...Așa cum nu-ți place acea femeie, la fel nici de tine însuși nu trebuie să-ți placă. Dacă ai o nevastă vrei oare ca ea să se teamă să nu fie osândită de tine, oare vrei ca ea să se desfășeze în nelegiuire, ori să nu înfăptuiască nelegiuirea din pricina mării temeri pe care o are față de tine, nu din faptul că ar osândi nedreptatea? Tu vrei ca ea să fie curată, să te iubească, nu să se teamă de tine. Atunci, arată-te lui Dumnezeu așa cum ai vrea să fie și nevasta ta” [Ibidem, IX, 6; PG 35, col. 2049-2050; trad. rom. cit., p. 289-291]. Mai mult, cea de-a doua teamă, care nu alungă liniștea, ci, având-o omul, o păstrează, este esențială, la Augustin, pentru înțelegerea fericirii.

Despre această a doua temere și însușirile ei, Augustin va spune: „Și când acest suflet va ajunge la îmbrățișarea lui Dumnezeu, se teme, dar rămâne liniștit. De ce se teme? El se va păzi și se va feri de păcat, ca să nu mai păcătuiască, dar nu pentru a nu fi trimis în focul cel veșnic, ci de teama de a nu fi părăsit de El” [Ibidem, IX, 8; PG 35, col. 2050; trad. rom. cit., p. 295]. Faptul că iubirea conferă sufletului liniște îl recunoaște Augustin și în alt loc: „Păziți, așadar iubirea și rămâneți liniștiți. De ce te temi că poți face rău cuiva? Cine-i poate face vreun rău celui pe care-l iubește? Iubește deci, nu vei putea face decât binele” [Ibidem, X, 7; PG 35, col. 2059; trad. rom. cit., p. 323].

Prin urmare, în esență „este vorba de dragostea pentru iubire, astfel încât, iubind, să poți alerga și, alergând, să poți iubi. De-acum ești frumos, dar nu te preocupă de tine însuși, ca nu cumva să pierzi ceea ce ai primit. Preocupă-te de Acela care te-a făcut frumos. Fii frumos tocmai pentru ca El să te iubească. Tu concentrează-ți întreaga atenție asupra Lui, aleargă la El, caută îmbrățișarea Lui, teme-te să te depărtezi de El; pentru ca în tine să existe acea teamă curată, care rămâne în vecii vecilor” [Ibidem, IX, 9; PG 35, col. 2051-2052, trad. rom. cit., p. 299].

• AGENDA PASTORALĂ •

P.S. ILARION FĂGĂRĂȘANUL

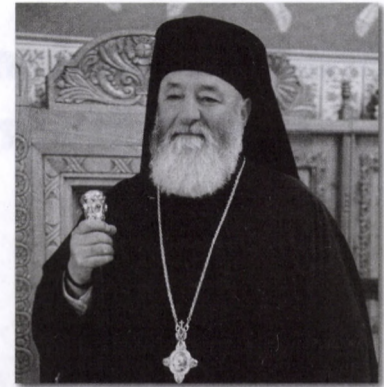
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului

Duminică, 2 iulie. A slujit Sf. Liturghie la Biserica „Sf. Mina și Sf. Pantelimon” din Mangalia, rostind și un cuvânt de învățătură.

Duminică, 16 iulie. A slujit Sf. Liturghie în Parohia Recea, Protopopiatul Făgăraș II. A hirotonit întru preot pe diaconul Florin Mihai Pașca.

Duminică, 30 iulie. A slujit Sf. Liturghie în Parohia Părău, Protopopiatul Făgăraș I. A hirotonit întru diacon pe teologul Constantin Ivan.

Ierod. Nicolae DANCO

Misiunea Bisericii Ortodoxe și provocările sale interne (VIII)

(urmare din p. 9)

aplicată la antropologie (vezi R. Rytsar 2016). Astfel, mitropolitul de Suroj, Antonie Bloom, vorbește despre vocația creștinilor pentru modul de viață kenotic. Însăși întâlnirea cu „ceialți” reprezintă un act de kenoză, incluzând aici, cu atât mai mult, credința ca act de relație personală cu Dumnezeu (*Ibid.* p. 361-427). Prin definiție, viața creștină trebuie să urmeze exemplul fundamental dat de Iisus Hristos, cel kenotic. Modul în care „ne retragem”, cuprinși de smerenie, pentru ca ceialți „să crească” este extrem de relevant din punct de vedere misionar.

Probabil că cea mai importantă contribuție adusă de pr. Dumitru Stăniloae la dezvoltarea teologiei misionare în sec. XX o reprezintă punerea în circulație a sintagmei „misiune prin sfințenia vieții” (D. Stăniloae 1980:45-51). Valoarea Ortodoxiei constă în posibilitatea de sfințenie pe care ea o oferă, unită cu înțelegerea Bisericii ca o „comuniune în Hristos” (nu ca o simplă instituție umană). Desigur, Stăniloae este nevoit să admită cu regret că, deși deplin prezente în Biserica Ortodoxă, aceste valori au fost realizate de ortodocși în ultimele secole destul de rar, excepție făcând „câțiva călugări și mai presus de toate, câțiva eremiți”. În același timp, valorile nu au încetat defel să fie prezente în Biserică, chiar și masele mai largi de credincioși participând la ele în special în experiența prezenței reale a Mântuitorului Iisus Hristos la celebrarea Liturghiei și a Sfințelor Taine. Pentru timpul de acum, pentru a face dovada calității sale

misionare, Biserica Ortodoxă nu trebuie să facă altceva decât să facă să lucreze la adevărata lor putere valorile amintite; ea trebuie: să fie deschisă puterii necreate a lui Dumnezeu care vine la noi, să creadă că, ajutați de această putere, este posibil pentru noi să ducem o viață de sfințenie și sacrificiu, și, astfel să actualizeze Biserica ca o comuniune.

Pe această linie s-au înscris și eforturile înaintașilor, „marii isihaiști și sfinții sau oamenii harismatici ai Ortodoxiei”. Fără a dori aceasta în mod expres, aceștia au făcut misiune prin însăși viața și lucrarea lor; după cum mărturisea Sf. Grigorie Palama în secolul al XIV-lea, isihaiștii aveau același har ca și cel manifestat la începutul Bisericii de Apostoli și de succesorii lor misionari imediați. În opinia teologului român, vorbim de singurul mod de a face misiune în mod eficient; dacă nu căutăm experiența puterii dumnezeiești necreate, și prin ea sfințenia și totala dăruire de sine, este fără rezultat „să ținem conferințe despre misiune și să dezvoltăm planuri birocratice pentru misiune – vom continua să pierdem suflete pe care acum Biserica le are” (*Ibid.* p. 49-50).

În acest fel se explică multe din convertirile la Ortodoxie care au avut loc, în America și Europa Occidentală, în sec. al XX-lea (M. Copăceanu 2010; R. Codrescu 2002;). Pentru mulți din acești convertiți, decisivă a fost întâlnirea cu părinți spirituali îmbunătățiți, care le-au arătat că, în autentică Tradiție ortodoxă, întruchiparea dogmelor are loc în sfinți (dăm un singur exemplu: convertirea lui Klaus Kenneth în urma întâlnirii cu pr. Sofronie Saharov. Vezi K. Kenneth).

Bibliografie (selectiv): Ioannis Zizioulas, *Euharistie, Episcop, Biserică: Unitatea Bisericii în dumnezeiasca Euharistie și episcop, în primele trei secole creștine*, trad. Ioan Valentin Istrati și Geanina Chiriac, Basilica, București, 2009; Sf. Ignatie Teoforul, „Epistole”, în *Scrierile Părinților Apostolici*, trad. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București, 1995; Alexander Schmemmann, *O istorie a Bisericii de Răsărit*, trad. Vasile Gavrilă, Sophia, București, 2016; „Mărturie despre patriarhul Pavle al Serbiei, un sfânt al zilelor noastre”, <http://www.teologie.net/2012/11/20/marturie-despre-patriarhul-pavle-al-serbiei/>; Jean-Claude Larchet, *Patriarhul Pavle al Serbiei. Un sfânt al zilelor noastre*, trad. Marinela Bojin, Sophia, București, 2015; Iovan Ianici, *Să fim oameni! Viața și cuvântul patriarhului Pavel al Serbiei*, trad. Ionuț și Sladjana Gurgu, Predania, București, 2011; Dumitru Stăniloae, *Teologia dogmatică ortodoxă*, vol. 1, ed. a II-a, EIBMBOR, București, 1997; Gheorghios D. Metallinos, *Parohia – Hristos în mijlocul nostru*, trad. Ioan I. Ică, Deisis, Sibiu, 2004; Roman Rytsar, *Teologia chenotică a lui Antonie Bloom, Mitropolitul Surojului, din perspectivă antropologică*, trad. Lucian Filip, Doxologia, Iași, 2016; Dumitru Stăniloae, „Witness Trough «Holiness» of Life”, în Ion Bria (ed.), *Martyria/Mission: the witness of the Orthodox churches today*, Commission on World Mission and Evangelism, World Council of Churches, Geneva, 1980; Mihai Copăceanu, *Ortodoxie la Oxford*, Deisis, Sibiu, 2010; Răzvan Codrescu (ed.), *Occidentali convertiți la Ortodoxie*, Christiana, București, 2002; Klaus Kenneth, *Două milioane de kilometri în căutarea Adevărului*, trad. Raluca Toderel, Agnos, Sibiu, 2009.

„Chipul fiarei” în viziunea lui Raymond Aron

Născut dintr-o voință revoluționară, inspirat de un ideal umanitar, având țelul de a crea regimul cel mai uman cunoscut vreodată în istorie, comunismul ne-a demonstrat cât de ușor ajunge să fie pusă în practică formula: cine se proclamă cu orice chip înger ajunge fiară – afirma filosoful, politologul și profesorul de sociologie a culturii moderne Raymond Aron (1905-1983) [Raymond Aron, *Democrație și totalitarism*, traducere Simona Ceaușu, Editura All Educational, București, 2001].

Când Părinții Bisericii au vorbit despre fiară sau despre Chipul fiarei au luat ca reper atât *Daniel 7*, cât și *Apocalipsa 13*. Astfel, cele patru fiare teribile din *Cartea lui Daniel* reprezintă, conform viziunii din final, cele patru imperii care, succesiv, i-au stăpânit pe locuitorii Țării Sfinte: babilonian, med, persan și greco-macedonian. Dacă, în interpretările creștine, stăpânirile mezilor și perșilor vor fi confundate, în schimb, cel de-al patrulea imperiu blestemat va fi considerat a fi Imperiul Roman. În *Apocalipsa 13*, primele zece versete descriu manifestările unei prime fiare, una a mării, în timp ce următoarele nouă versete punctează imaginea monstruoasă a unei a doua fiare, ieșite din pământ. De reținut că, în capitolul precedent, ne este înfățișat balaurul, monstrul care s-a arătat în cer (*Apocalipsa 12*, 3). În capitolul 13, prin viziunea celor două fiare, una „marină”, iar cealaltă „terestră”, Sfântul Ioan ne transmite viziunea arhetipală a întregului cosmos posedat de rău. Așadar, răul, împrăștiat – nu aflat, doar împrăștiat – pretutindeni, încearcă să infesteze lumea. În plus, balaurul, fiara din mare și fiara din pământ alcătuiesc [...] o anti-Treime [Cristian Bădiliță, *Manual*

de anticristologie, ediția a II-a, Editura Vremea, București, 2011, p. 19], una malefică, opusă Sfintei Treimi.

Or, fiarele secolelor noastre au fost, până cu mai puțin de trei decenii în urmă, totalitarismele politice, chipul fiarei fiind astfel oglindit în crimele săvârșite în numele unui țel-rod al minții omenești, când cine se proclamă cu orice chip înger ajunge fiară – cum afirma Raymond Aron. Format în cea mai nobilă tradiție a metafizicii franceze, îndrăgostit de limpezimea ideilor și refractar speculațiilor încețoșate, interpret redutabil al lui Montesquieu, Saint Simon, Proudhon, Tocqueville, Marx, Weber, Durkheim, Aron a studiat cu maximă atenție și cu nedismulată îngrijorare fenomenele totalitare ale veacului în care i-a fost sortit să trăiască, fenomene pe care, asemeni filosofului politic germano-american Eric Voegelin (1901–1985), le-a definit drept religii politice [Vladimir Tismăneanu, *Adevărul ca destin: Raymond Aron și victoria lucidității*, în „Contributors.ro”, 13 mai 2011 (<http://www.contributors.ro/cultura/adevarul-ca-destin-raymond-aron-si-victoria-luciditatii/>) accesat 18 mai 2017]].

Raymond Aron publică *Opiul intelectualilor*, carte apărută la numai doi ani după moartea lui Stalin (1953), în care autorul denunță conformismul marxizant al intelectualității franceze din perioada anilor 1950-1960. Mai precis, el condamnă adeziunea colegilor săi intelectuali la o filosofie totalitară, subliniind deriva *intelectualilor în căutarea unei religii* – a unei religii politice, cu am subliniat mai sus – ei trădând, prin acest demers, ceea ce ar fi trebuit să fie rațiunea existenței lor – căutarea adevărului. *Opiul intelectualilor* este o carte esențială, ea demonstrând că inteligența și cul-

tura nu împiedică fanatismul, cu tot cortegiul de consecințe nefaste [Raymond Aron, *Opiul intelectualilor*, traducător Adina Dinițoiu, Curtea Veche, București, 2008]. Scrisă într-o epocă în care Jean-Paul Sartre (1905-1980) nu se sfa să declare maxismul ca fiind *filosofia de nedepășit a epocii noastre*, iar partidul comunist rămăsese pe mai departe *prințul modern*, cum îl caracterizase, la vremea sa, Antonio Gramsci (1891-1937), cofondatorul Partidului Comunist Italian, în 1921. În schimb, cartea lui Raymond Aron îndrăznește să rostească adevărul despre veșmintele inexistente ale împăratului [Tismăneanu, *op. cit.*, *loc. cit.*]. Însă, în timp ce Raymond Aron condamnă totalitarismul, Jean-Paul Sartre îi condamnă pe anti-comuniști cu formula de tristă amintire *l'anti-communiste est un chien* („anti-comunistul este un câine”), acesta fiind răspunsul său la dezvoltările ororilor, crimelor și suferințelor din Gulag-ul comunist [Idem, *Mărire și decădere religioasă seculare*, în „Contributors.ro”, 25 octombrie 2013 (<http://www.contributors.ro/cultura/marirea-si-decaderea-religiilor-seculare/>) accesat 18 mai 2017]].

De reținut însă că gândirea lui Aron – căruia Neagu Djuvara i-a fost doctorant – a fost una dintre sursele *eticii neutării*, cultivată de Monica Lovinescu și Virgil Ierunca. Transmise pe calea undelor sau publicate în reviste din exil, iar apoi din țară, scrierile Monicăi Lovinescu alcătuiesc o mărturie grăitoare despre lupta necurmată cu sistemul comunist și ideologia sa [Monica Lovinescu și Vladimir Tismăneanu, *Etica neutării*, Humanitas, București, 2008].

Dr. Constantin ITTU,
Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

• TELEGRAFUL EVENIMENT •

Părintele Academician Dr. Mircea Păcurariu la sărbătorirea a 85 de ani de viață

gentul asistent Mircea Păcurariu. Autoritatea profesorului examinator mi-a întărit atunci frica față de o probă care îmi lipsise ca absolvent de liceu, mai ales că tânărul asistent ne atrăsese tuturor atenția să nu uităm să punem accentele și mai ales „spiritele” cuvintelor folosite. Foarte curând însă am învățat să-l prețuiesc pe acest mai tânăr și mai apropiat profesor, deoarece exigența sa era determinată nu doar de aleasa pregătire și competență, ci, mai ales, de dragostea sa față de Biserica Neamului, căreia voia să-i dăruiască slujitori vrednici și bine pregătiți.

Anii au trecut și rânduiala divină ne-a adus din nou împreună. Am muncit, teologhisit și coliturghisit împreună, timp în care am simțit sprijinul per-

manent și competent de la cel care ne devenise model de acrivie și economie. Părintele Mircea Păcurariu este un slujitor exemplar, iubitor de Liturghie și înzestrat predicator, ale cărui colecții de predici pot sluji drept pildă tinerilor preoți.

Anii 1992-1996, când am fost propus și ales colaborator al noului decan, au fost adevărate probe de foc ale prețuirii și ajutorării reciproce; au fost ani în care am învățat, dar am și pățimit împreună. Prietenia și sprijinul părintelui decan Mircea Păcurariu m-au ajutat să trec, împreună cu familia mea, peste greaua și marea încercare venită de Sus. Aduc, aici și acum, recunoștința și prețuirea noastră întregii familii, atât părintelui, cât și doamnei profesoare Mioara, pentru că au dovedit prietenie și multă apropiere familiei noastre, în momentele cele mai grele.

Acum, când, prin voia lui Dumnezeu, peste neputințele și limitele umane, îndeplinesc chemarea sfântă de mitropolit al Ardealului, mă simt onorat că am alături și pot să prețuiesc un asemenea părinte-profesor și o asemenea familie, pe care am trecut-o de mult la rugăciunile noastre. Cu smerită recunoștință am hotărât să conferim Părintelui Profesor Mircea Păcurariu cea mai înaltă distincție a Mitropoliei Ardealului, *Crucea Șaguniană*.

La împlinirea vârstei de 85 de ani – studentul, ucenicul, apoi colegul la catedră și colaboratorul de odinioară, iar astăzi arhierul Ardealului –, aducem recunoștință și cinstire din suflet distinsului profesor și ilustrului om de știință, Academician Mircea Păcurariu, dorindu-i mulți ani binecuvântați spre a lăsa Teologiei și Bisericii încă multe valori nepieritoare.

† LAURENȚIU,

Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Părintele Mircea Păcurariu, un mare dar pentru Biserica noastră

DIN MESAJUL PRAEFERICITULUI
PĂRINTE DANIEL, Patriarhul Bisericii
Ortodoxe Române, la aniversarea a 85
de ani de viață a Părintelui Profesor
Academician Mircea Păcurariu

La aniversarea a 85 de ani de viață, Părintele Profesor Academician Mircea Păcurariu este perceput spiritual ca un mare dar al lui Dumnezeu pentru Biserica Ortodoxă Română, tocmai pentru că sfinția sa a înmulțit darurile primite de la Dumnezeu și le-a pus în slujba Bisericii, fiind astăzi o vie și intensă conștiință de slujire eclezială, un specialist de renume în Istoria Bisericii Ortodoxe Române, un promotor erudit și pasionat al spiritualității ortodoxe în țară și în contactele cu istorici și teologi din străinătate.

(...) Părintele Profesor Mircea Păcurariu a redat istoria Bisericii noastre într-un stil admirabil, făcându-ne contemporani cu evenimente importante și înaintași vrednici, propunându-ne să trăim istoria Bisericii neamului românesc și să o înțelegem nu ca pe o simplă înșiruire de fapte și date, ci ca pe o luptă motivată de credință puternică și de idealuri sfinte. De aceea, el a redat istoria Bisericii ca efort de împlinire a unor idealuri, adesea într-un context potrivit al patimilor omenești, individuale sau colective, dar peste toate acestea afirmându-se lucrarea harului dumnezeiesc în viața poporului român. În percepția Părintelui Profesor Mircea Păcurariu, la fel ca la vechii cronicari, istoria poporului român ortodox nu se explică totdeauna prin legea cauzei și a efectului, prin logica istorică, ci mai ales prin ajutorul și lucrarea lui Dumnezeu în istorie. De aceea, eliberarea noastră, ca popor, de orice stăpânire străină opresivă a fost trăită ca experiență a tainei Crucii și Învierii, întru suferință și speranță, întristare și bucurie, ca ajutor al lui Dumnezeu în situații limită. De unde atâta putere de jertfă a poporului român? Din credința puternică în Hristos Cel răstignit și înviat, sădită și cultivată în sufletele oamenilor, de-a lungul secolelor, de către Biserica, prin lucrarea ei sfântă și sfințitoare.

Apreciem inițiativa Corpului profesoral al Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu de a edita un volum aniversar dedicat Părintelui Profesor Academician Mircea Păcurariu la împlinirea a 85 de ani, pe care îl felicităm pentru modul în care a înmulțit și cultivat darurile primite de la Dumnezeu, spre folosul Bisericii și al teologiei românești!

De asemenea, îi dorim mult ajutor de la Dumnezeu în continuarea activității sale rodnice.

Întru mulți ani și binecuvântați ani, Părinte Profesor Mircea Păcurariu!

Cu ocazia împlinirii venerabilei vârste de 85 de ani de către Preacucernicul Părinte Academician Prof. Univ. Dr. Mircea Păcurariu, doresc să depun o mărturisire de suflet despre profesorul meu apropiat și apreciat, căruia i-am devenit, prin rânduiala lui Dumnezeu, ucenic, coleg de slujire la catedră și colaborator – fiind primul decan al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu –, iar mai apoi, când am ajuns la cârma Mitropoliei Ardealului, Sfinția Sa mi-a devenit un prețios colaborator.

Nu voi putea uita niciodată cu câtă demnitate și fidelitate față de adevărul istoric a apărut integritatea și unitatea Mitropoliei Ardealului, așa cum ne-a lăsat-o sfântul și marele ierarh Andrei Șaguna.

Opera Părintelui Academician Mircea Păcurariu este pe măsura personalității sale. Este cel mai de seamă istoric al Bisericii noastre strămoșești, iar evaluarea sa a fost realizată de specialiști și de cel mai înalt for al competenței științifice, Academia Română, care i-a recunoscut și răsplătit munca. Pentru istoria Bisericii Ortodoxe Române a lăsat o operă de titan, în special cursul său universitar în trei volume și tipărit în trei ediții, care este cea mai desăvârșită sinteză, rămânând astfel normativ în domeniu. Numărul mare al volumelor, studiilor și articolelor istorice și teologice exprimă dragostea copleșitoare a cercetătorului, a profesorului și a slujitorului Altarului față de trecutul Bisericii și al Neamului nostru.

Întâlnirea noastră personală nu a fost întâmplătoare, ci providențială.

Îmi amintesc și astăzi de examenul meu de admitere la Institutul Teologic din Sibiu. Probele eliminatorii de greacă și latină au fost conduse de competentul și exi-

REDACTOR-ȘEF:

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA

COLEGIUL DE REDACȚIE

Senior-editori: Pr. Academician Mircea Păcurariu; Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan. Secretar de redacție: Pr. Lect. Dr. Emanuel Tăvală. Membri: Pr. Conf. Dr. Constantin Necula, Conf. Dr. Lucian Grozea, Diac. Dr. Ștefan L. Toma, Pr. Dr. Cristian Muntean, Pr. Dr. Vasile Gafton. Responsabil ediție online: Vicențiu-Dragoș Bășa.

ISSN 1223-8392

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se primesc pe adresa: Redacția „Telegraful Român”, 550179 – Sibiu, str. Mitropoliei, nr. 35; e-mail: telegrafulroman@yahoo.com. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL pentru anul 2017 este de 48 lei; cod IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001. BCR Sibiu, str. Emil Cioran, nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Tiparul executat la Tipografia Șaguniana – Sibiu